

Sieta

LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALA

1982

1

sausis
vasaris

TURINYS

S. Vilkauja	Mūsų vestuvių papročiai	4
Z. Tenisonaitė	Eilėraščiai	9
O. Gailiūnaitė	A. Varną prisimenant	10
R. Vidžiūnienė	Aš esu savo brolio sargas	14
D. Sadūnaitė	Pusryčiai	16
	Australijos spaudos darbuotojos	18
• Moterys pasaulyje		20
	S. Jelionienė — Tautodailininkė	
	A. Veselkienė	21
	D. Mitkienė — Eilėraštis	22
• Organizacinė veikla		23
• Sveikata	J. Prunskis — Oro chemija	25
	A. Vaišiūnienė — Sveikatos	
	patarimai	26
• Madų ir grožio	Veda I. Kairienė	28
pasaulis		
• Šeiminių kampelis	Veda L. Murauskienė	29

I L I U S T R A C I J O S

J. Liolys	Vilnius	3
V. Jurkūnas	Vestuvinininkai	5
D. Aksamitauskaitė	Žirgelį pabalnojo	6
Snaigė	Vainikėlis	7
A. Daukienė	Vestuvės	8
A. Varnas	Lietuvaitės	10
A. Varnas	Dailininkas ir elgeta	14
A. Varnas	Gamtovaizdis	15
E. Marčiulionienė	Pavasaris	16
V. Jurkūnas	Iliustracija	30

“MOTERIS” LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS

1982 m. Nr. 1 (145)

NORA KULPAVIČIENĖ — redaktorė

S. GIRDAUSKIENĖ — lituanistė, **Z. DIDŽBALIENĖ** — korektorė

I. KAIRIENĖ — skyriaus vedėja, **L. MURAUSKIENĖ** — skyriaus vedėja

BRONĖ PABEDINSKIENĖ — administratorė

L E I D Ž I A KANADOS LIETUVIŲ KATALIKŲ MOTERŲ DRAUGIJA

Redakcijos ir administracijos adresas: 1011 College St., Toronto, Ont. M6H 1A8, Canada

Spaudė Litho-Art Limited, 971 College St., Toronto, Ont. M6H 1A6

Prenumerata metams \$10.00, garbės prenumerata \$15.00, vieno numerio kaina — \$1.75

Viršelis — lietuviškas audinys.

Jei nėra kitaip susitarta, gautąją medžiagą, kaip straipsnius, nuotraukas ir kt. redakcija negrąžina ir taiso bei tvarko savo nuožiūra.

“MOTERIS” Lithuanian Women's Magazine. 1982 m. Nr. 1 (145)

Printed by Litho-Art Limited in Toronto, Ont.

moteris

1982

1 (145)

1982 metai

LIETUVIŠKŲ PARAPIJŲ METAI

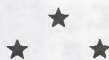
MŪSŲ VESTUVIŲ PAPROČIAI

S. VILKAUJA

Kiekvienoje tautoje šeimos sukūrimas yra vienas iš svarbiųjų gyvenimo apraiškų. Mat, šeima yra kiekvienos tautos ateitis, nes ji turi išauginti ateinančią kartą, kuri perduos gyvenimo raidą bei tęstinumą savo vaikų vaikams. Šeimos sudarymą kiekviena tauta atšvenčia savaip. Mūsų kaimyninės tautos, kaip pvz. latviai, lenkai ir kt., turi daug vestuvinių papročių panašių į mūsų, bet jau irgi nustojusių savo senoviškos prasmės. Tad kai kurie senovės vestuvių papročiai dabar jau yra tik vestuvinių apeigų pajvairinimas.

Kalbėti apie mūsų liaudies vestuvių papročius žiloje senovėje beveik neįmanoma, nes neturime išlikusių aprašymų. Žinoma, kai ką randame mūsų pasakose, padavimuose senose liaudies dainose. Kitų tautų kronikininkams, matyt, nedaug terūpėjo mūsų liaudies vestuvės. Jeigu jie ir rašė, tai daugiausia apie karalių, kunigaikščių ir didžiūnų vedybas. Pirmieji mūsų vestuvių aprašymai pasirodė 16 a. M. Lietuvoje. Vėliau, kai jau buvo pradėta domėtis tautosaka, tai buvo užrašyta daug ir vestuvinių apeigų. Apie mūsų vestuves rašė: Kr. Donelaitis, vysk. M. Valančius, S. Daukantas, broliai Juškos, V. Krėvė-Mickevičius ir daugelis kitų. Pokario metais Lietuvoje labai daug vestuvinių papročių surinko, tyrinėjo ir aprašė moterys, k.a.: I. Čepienė, P. Dundulienė, M. Glemžaitė, A. Vyšniauskaitė ir kitos. Apie mūsų senovės vestuves yra labai daug sutelkta medžiagos Lietuvos Mokslų Akademijos tautosakos archyvuose ir Vilniaus universiteto bibliotekoje.

Senovėje šeimoms sudaryti labai didelės įtakos turėjo protėvių tikėjimas ir visuomenės santvarka. Kai kurie mūsų tautosakos tyrinėtojai mano, jog gilioje senovėje yra buvusios vogtinės ir pirktinės vedybos. Gal taip ir buvo! Kai moterų buvo mažai, tai vyrai nuotakas vogė, o vėliau jau užmokėdavo tėvams už jaunamartės. Kai kurie pirktinių vedybų pėdsakai dar buvo išlikę gana ilgai. Tai vestuvinių išpirkimų įvairių kliūčių, pakelėje pastatytų vartų, vestuvių vaišių stalo ir kt. Jaunojo pabroliai turėdavo išpirkti marčią, kai atvažiuodavo jos vežtis į vyro namus, o kraitvežiai

turėdavo duoti pinigų už nuotakos kraitį. Yra išlikusi ir sena liaudies daina, kurioje motina rauda pavogtos dukrelės:

Iš vakarėlio vėjeliui pučiant, lelijėlėms linguojant,
Išvežė mano mielą dukrelę per žalią girelę.
Vai kelkit, kelkit, mano sūneliai,
Vai vykit, vykit savo seselę ...

Legendoje apie kunig. Kęstutį randame, kad jis pagrobė iš šventosios girios Birutę, parsivežė ją į Trakus ir išklė šaunias vestuves.

Kaip ir kaimyninėse tautose, taip ir pas mus pradžioje buvo tik naminis santuokos susitarimas. Bet vėliau, jau patriarchalinėje sistemoje, susidarė tvirtesni vedybų pagrindai, nes atsirado piršliai, kurie supiršdavo jaunosius, susitardavo su tėvais dėl dukros dalies ir jos gyvenimo būsimojo vyro namuose. Dar prieš I p. karą dažnai jaunieji buvo superšami visai nepažįstami, o tėvai dukras kartais išleisdavo į marčias labai toli. Turime daug vestuvinių dainų, kuriose vaizdingomis hiperbolėmis apdainuotas jaunamartės gyvenimo kelias:

Nudavė dukrelę, nudavė vaikėlį.
Už šimto mylių, už žalių girių,
Už didžių vandenėlių ...

Seniau vestuvės buvo viso kaimo šventė, o ypačiai, kai kaimai dar nebuvo išskirstyti į vienkiemius. Vestuvėse dalyvavo visi: giminės ir kaimynai, suaugę ir vaikai. Kartais ateidavo dar ir neprašytų svečių (pvz. Suvalkijoje kriukininkai) kuriuos tėvai turėdavo irgi pavaišinti, nes jau buvo toks paprotys. Vestuvės buvo lyg visos šeimos drama, kurią sudarydavo piršlybos, apžiūros (apžiūrėjimas būsimo žento namų), mergvakaris, vedybos ir sugrąžtai (jaunamartės su vyru sugrįžimas į tėvų namus pirmąjį sekmadienį po vestuvių). Svarbiausi veikėjai buvo jaunas ir jaunoji, tėvai, pamergės ir pabroliai, piršlys ir svočia. Kartais dar būdavo ir kviesliai, kurie, papuošę arklius gėlėmis ir vainikais, apjodavo visą kaimą ir sukviisdavo į vestuves. Tačiau Dzūkijoje, kai dar gyveno arti vieni kitų neišskirstytuose kaimuose, nuotaka pati apeidavo kaimynus ir pakviisdavo. Daug juoko vestuvėse

V. JURKŪNAS

VESTUVININKAI

sukeldavo ir kraitvežiai, kurie kraudavo į vežimą ne tik jaunosios kraitinę skrynią ir kitus daiktus, bet juokais gaudydavo kieme vištas ir antis, o kartais nutvėrę įmėsdavo į vežimą šluotą ar kačergą. Be abejo, jaunai namų šeimininkei tie visi daiktai buvo reikalingi.

Vienas iš svarbių senovės papročių buvo nuotakos atsisveikinimas su namų dievas, tėvais ir rūtų darželiu. Tačiau turime prisiminti, kad senasis tikėjimas buvo pilnas įvairių burtų ir prietarų. Senas pagoniško tikėjimo palikimas buvo tas, jog jaunąją reikėjo slėpti nuo naminių dievų, kad jie nesupyktų ir nepakenktų jaunavedžių gyvenimui. Tad jaunąją slėpdavo po drobule. Žemaitijoje dar praeito šimtmečio pradžioje nuotaką atveždavo į vyro namus apdengtą paklode. O Dzūkijoje dar prieš I p. karą jaunamartę į vyro namus atveždavo skara apdengę galvą. Seniau motina, atsisveikinant dukrai su namų dievais, apvesdavo ją aplink židinį. Aukštaitijoje vėliau apvesdavo aplink stalą, o kartais prieš važiavimą į bažnyčią motina dukrą apvesdavo net aplink vežimą, kad Dievas ją laimintų. Atvykusi į vyro namus, marti pirmiausia turėjo apdovanoti vyro namų dievus, kad būtų priimta į naują giminę. Tad ji dėdavo rankšluostį ant namų slenksčio ir ant židinio.

Kaip žinome, kiekviena jauna mergina seniau turėjo

pati susiverpti, išsiausti ir susikrauti sau kraitį, nes per vestuves turėjo duoti dovanas ir vyro giminiams. Dovanas daugiausia sudarydavo rankšluosčiai, juostos, stuomenys (lininio audeklo gabalas vyriškiems marškiniams), pirštinės, šalikai ir kt. Paprūsės jaunamartės dovanodavo ir šilkinių skarelių, kaspinų ir kitų pirktinių dovanų. Marti apdovanodavo šešurą (vyro tėvą) anytą (vyro motiną) mošas (vyro seseris), dieverius (vyro brolius). Tačiau ir jaunoji gaudavo dovanų. Ypatingai duosnūs yra dzūkai, kurie dar ir dabar gausiai apdovanoja nuotaką. Moterys atnešdavo audeklų, staltiesių, lovatiesių ir net maisto vaišių stalui, o vyrai jaunajai duodavo pinigų.

Priėmus krikščionybę (14 a.p.), kai kurie vedybų papročiai pasikeitė, nes santuokos aktas jau buvo sudaromas bažnyčioje. Tačiau mūsų liaudis dar labai ilgai laikėsi savo senojo tikėjimo. Todėl kunigai pradėjo drausti nuo kai kurių užsilikusių pagoniškų papročių, kaip netinkamų. O tų netinkamų papročių buvo užsilikusių dar gana ilgai. Kadangi kartais marti nutekėdavo labai toli, tai jaunąją ir jo palydovus laikydavo "svetima šalimi". Todėl jauniems grįžtant po sutuoktvių iš bažnyčios, susirinkę kaimo bernai pakelėje statydavo įvairias kliūtis. Viena iš tokių kliūčių buvo laužų uždegimas, susijęs dar su senoviškais prietarais. Sakydavo, kad ugnis apsaugoja jaunosius nuo piktų dvasių, o jei laimingai pravažiuos, tai ilgai gyvens. Arkliai ugnies bijo ir baidosi, o pasibaigę galėjo sužeisti jaunuosius. Be to, pakelėse buvo statomi vestuviniams įvairūs vartai. Kartais tik virvę pertiesdavo per kelią, bet dažnai užversdavo ir įvairiais griozdais. Už pravažiavimą piršlys ir pabroliai turėdavo duoti pinigų ar degtinės. Tai gerai, jei tokie išpirkimo vartai būdavo tik vieni, bet tie nenuoramas užkirsdavo kelią net keliose vietose.

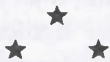
Labai svarbios vestuvėse būdavo ir jaunosios gaubtuvės, kurias dažniausiai atlikdavo svočia, bet kai kuriose vietose ir vyriausia pamergė padėdavo. Gaubtuvės apdainuodavo labai gaudžiomis dainomis. Nuotakos galvą apgaubdavo su nuometu, kai kur su skarele ir net kepuraitė. Tai reiškė, kad ji jau yra perėjusi į ištekėjusių moterų luomą. Senovėje jaunoji galvą puošdavo rūtų vainiku ir galionais iš kaspinų. Tačiau Aukštaitijoje buvo labai senas paprotys, nuėmus nuotakai vainiką, nukirpti jai kasas. Tas paprotys ilgainiui išnyko, nes nuotakos labai verkėdavo ir gailėjosi savo kasų. Kai kuriose vietose dar nukirpdavo plaukų pluoštelį ir sudegindavo, kaip auką dievams.

Daug senovės papročių išnyko savaime, o ilgiausiai

ŽIRGELĮ PABALNOJO

išsilaikė: mergvakaris, jaunųjų sutikimas su duona ir druska, nuotakos vainiko nuėmimas ir piršlio "korimas".

Dabar Lietuvoje, pasikeitus gyvenimo sąlygoms, vedybų apeigos atliekamos civilinės metrikacijos įstaigose. Tačiau žinome, jog jaunimas dažnai susituokia dar ir bažnyčioje. Apie vedybų pasiruošimą jie ten turi išleistų brošiūrų, o dažnai ir žurnaluose yra straipsnių su patarimais jauniems. Nors ten spaudoje rašoma, kad dabar jaunimo tarpe šeima sukurama ne turto pagrindu, bet meilės ir abipusio susitarimo, bet ir ten dažnai vyrai dairosi tokios merginos, kuri būtų ne tik graži ir mylima, bet turėtų gerai apmokamą darbą, o tėvai — didelį butą. Kartais ne pro šalį ir automobilis.

Aš nesu buvusi dabartinėje Lietuvoje jokiose vestuvėse, bet iš gautų giminių nuotraukų daug ką galima spręsti. Pirmiausia krinta į akis didelis būrys jaunimo. Nuotaka apsirengusi baltai ir su velionu (kitur vadinamu veliumu). Kiti vestuvių dalyviai — įvairių spalvų drabužiais. Taip pat matyti daug gėlių: gvazdikų, rožių ir net kalijų. Jie ten brangina kai kuriuos senoviškų vestuvių momentus ir juos priderina

dabartinėm sąlygom. Tad jie turi ir piršlį su svočia. Piršlį pažinsi iš juostos, kuri yra perrišta per dešinį petį. Ta juosta yra jaunosios dovana. Kaip ir senovėje, taip ir dabar Lietuvoje jaunuosius sutinka tėvai su duona ir druska, o tai simbolizuoja, kad jie ilgai ir laimingai gyventų ir kad jų namuose niekad nepritrūktų duonos. Naujas vestuvių apeigų pajvairinimas dabar yra juostų tiltas, per kurį jaunavedžiai turi pereiti. Tą tiltą sudaro jaunimas su iškeltomis juostomis, o kartais tas juostas tiesia ant žemės, tad jaunieji turi per jas peržengti. Tai labai gražus jaunavedžių sutikimas, kuris neturėtų išnykti.

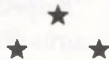
Kitas vestuvių pajvairinimas — tai senovės papročiu atgaivinama namų židinio ugnis — gabija. Tas apeigas dažniausiai atlieka svočia, įteikdama jaunajai indelį su ugnele ir linkėdama, kad ji saugotų savo namų židinio ugnį, kad neužgestų. Tą indelį jaunoji pastato vaišių stalo viduryje. Lietuvoje visose vestuvėse yra ir rūta. Ten pamergės nupina mažą rūtų vainikėlį, kuris prisegamas jaunajai kairėje galvos pusėje prie veliono. Po pasirašymo sutuoktinių akto pirmoji pamergė perkelia tą vainikėlį į dešinę pusę, o vyriausias pabrols persega jaunojo gėlelę iš kairiojo atlapo irgi į dešinę. Tai reiškia, kad juodu jau yra vedę.

Įdomūs jauniems sveikinimai ir linkėjimai, nes kai

kurie yra jau šių laikų ir kartais juokingi, kaip pvz. gandro:

Gyvenkit laimingi metų visą šimtą,
Su manim bendrausit — sukursit šeimą rimtą.
O dabar kreipiuosi aš tik į jaunuosius
Ir gandrišką paslaptį jiems abiemis išduosiu.

Mat, aš gandras senas, ir visad taip būna,
Kas manęs paklauso, tam atnešu sūnų.
O kada praeina dar vieni meteliai,
Aš mamytės džiaugsmui atnešu dukrelę ...

Išėivijoje mūsų vestuvės sutapo su gyvenamojo krašto tradicijomis nors ir čia tėvai sutinka jaunavedžius su duona ir druska, nors dar ir dažnai dainuojama "Tai tau motule, tai tau, auginai dukrelę ne sau, ne sau .. "

JAV-se vestuvės yra nustatytos pagal tam tikrą standartą, kurio jau gal niekas turbūt ir nepakeis, nes krautuvės turi iš to didelį pelną. Paimkime, pavyzdžiui, tik mergvakarį, kuris jau tapo tikra pasipelnymo pramoga. Anaipol aš nenorėčiau smerkti, jei moterys suneša daug dovanų būsimosios jaunamartės kraičiui. Tačiau prisiminkime, kad mergvakaris (kai kur dar vadinamas ir pintuvėmis) senovėje turėjo simbolinę reikšmę, nes būsimoji nuotaka turėjo atsisveikinti su savo mergyste ir pereiti į ištekėjusių moterų luomą. Tad mergvakaryje, kuris būdavo vestuvių išvakarėse, susirinkusios draugės jaunosios namuose pindavo jai vainiką, perduodamos po vieną rūtų šakelę iš rankų į rankas, perpindavo josios kasas ir padainuodavo. Dabar išėivijoje per mergvakarį būna svarbiausia tai, kad būsimoji nuotaka nudraskytų visus kaspinus ir kad atplėštų visų dovanų dėžes, kuriomis ji būna apkrauta. Kartais čia sužadėtinės turi net tris mergvakarius, kuriuos suruošia draugės, teta ir krikšto motina.

Nors čia jaunoji visuomet turi būti apsirengusi baltai ir su velionu, pamergės su vienodos spalvos suknelėmis, o pabroliai turi išsinuomoti vienodos spalvos kostiumus, tačiau atsiranda vis dėlto lietuvaičių, kurios savo sutuoktuvėms pasirenka mūsų tautinius drabužius. Tikrai įspūdingai atrodo, kai jaunoji žengia prie altoriaus, pasipuošusi gražiais lietuviškais drabužiais. Kartais ir pamergės dėvi tautinius drabužius. Nuostabiai gražų vaizdą sudaro baltų ramunių ir mėlynų rugiagėlių puokštės. Be abejo, tokiose vestuvėse skamba ir lietuviškos dainos.

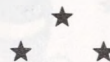
Vienose vestuvėse aš atkreipiau dėmesį į vaišių stalo viduryje pastatytą raguolį. Jaunosios tėvas man paaiškino, jog nusibodo jau tie visi tortai ir prancūziški, "napoleonai". Kadangi šeima norėjo kažko lietuviško,

todėl ir užsakė vestuvinį pyragą — raguolį. Gaila, kad tas tėvas nežinojo, jog ir raguolis yra "įsibrovėlis" ant mūsų vaišių stalo. Raguolis nepriklausomais laikais yra atkeliavęs iš Vokietijos "baumkuchenas" (pyrago medis). Ir tikrai raguolis yra panašus į eglutę. Labai gražius raguolius kepa Lietuvoje. Jis ten turi dar ir kitą vardą — "šakotis".

Kaip žinome, vestuvinis pyragas senovėje buvo svočios karvojus. Tai buvo apskritas pyragas, labai geros tešlos, papuoštas saldainiais, rūtomis ir kt. Jeigu dabar svočios jau nebekepa senoviško karvojaus, tai tinka ir tortas, nes jis yra panašesnis į svočios pyragą negu raguolis.

Čia visi jau pripratę išėjusius iš bažnyčios jaunuosius apiberti ryžiais. Javų bėrimas yra labai senas paprotys. Senovėje ir mūsų nuotaka buvo apiberiama ne ryžiais, o rugiais, nes ryžiai Lietuvoje neauga. Apiberdami visi linkėdavo, kad jos gyvenimas būtų laimingas ir kad susilauktų gražios šeimos. Ypačiai tas paprotys ilgai išsilaikė Dzūkijoje. Visi berdavo ant nuotakos rugius, kai ji žengdavo į vyro namus. Kitose Lietuvos vietose jaunamartė vyro namuose berdavo rugius į visus kampus. Atrodo, kad jeigu ant lietuviškos jaunavedžių poros dabar neberiami rugiai, tai ryžiai irgi neverta berti.

Visai netikęs čia yra vestuvių užbaigimas, kai prie automobilio prikabinama tuščių alaus skardinių, dėžių, senų batų ir taip išleidžiami jaunieji į povestuvinę kelionę.

SNAIGĖ

VAINIKĖLIS

Mūsų senose vestuvėse labai žymią vietą užimdavo rūta. Rūta yra ne tik mūsų tautinė gėlė, bet ji simbolizuoja mergaitės jaunystę. Apie rūtą, rūtų darželį, rūtų vainiką yra sukurta daug gražių liaudies dainų, bet ir kai kurie poetai jai paskyrė daug gražių posmų. Net ir mūsų tautos dainius Maironis yra parašęs:

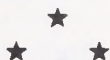
Kad galvą kaišysi, įsek sau rūtelę!
Mieliausias papuošalas — rūta žalioji:
Su jaja prisiekią mylėti jaunoji,
Lietuvei pritinka tik rūta meilioji ...

Senovėje rūtų vainikais jaunieji kartais pasikeisdavo. Gražus paprotys buvo, kai jaunajai rūtų vainiką atnešdavo jaunojo pabroliai raiti. Yra išlikusi ir daina:

Tai gražiai joja bernelių pulkelis,
Tai slauniai neša rūtų vainikėlį ...

Kai kuriose Lietuvos vietose seniau pamergės slapta įdėdavo į nuotakos vežimą, važiuojant į bažnyčią, savo darželio rūtų, kad mylimas bernelis greičiau pasipirštų.

Rūtų išėvijoje yra ir nesunku jų gauti. Jų galima rasti ir JAV botanikas soduose tarp vaistinių augalų. Mat, rūta yra vaistažolė. Apie tai žinojo ir mūsų močiutės. Todėl visuomet turėdavo namuose pašventintų ir sudžiovintų rūtų. Tad yra įdomu, kodėl čia mūsų nuotakos dažnai vengia rūtų? Būtų labai gerai, jeigu išėvijos lietuvaitės paklaustų savo motinų ir daugiau susidomėtų mūsų rūta bei jos simboline reikšme.

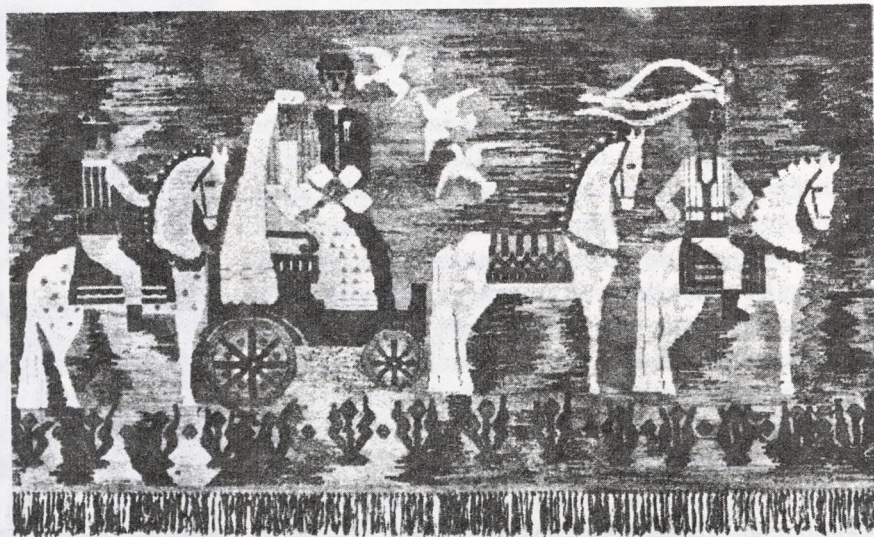
Sutuokuvės seniau ir dabar labai pasikeitė. Šiandien dažnai visus vedybų klausimus išsprendžia patys jaunieji. Kartais jaunas ir jaunoji sutaria susituokti, o tėvams praneša tik vėliau. Pasitaiko kad tėvai būna visai nekviečiami į vestuves, nes tai yra jaunųjų asmeniškasis reikalas. Tad jau beveik išnyko ta Lietuvos senojo kaimo šventė, kurioje dalyvavo visi. Tiesą pasakius, jau nebėra ir tų senų sodybų, o neturint arklių ir kitų priemonių negalima suruošti senoviškų vestuvių, nes jau nebėra tų “šimto žirgelių, jaunų brolių, kurie seserėlę lydėjo ... Dabar tik liaudies ansambliai tai bando atkurti, kaip pvz. “Kupiškėnų vestuvės”.

Pastaraisiais metais įvairūs išsilaisvinimai jau nuėjo taip toli, jog pradėjo smarkiai griauti ir tradicinį šeimos sukūrimą, paneigdami moralinius bei etinius principus. Ypatingai krikščionybės priešai skelbia, kad šeimos sudarymo reikalavimai turi būti laisvi nuo betkokių suvaržymų. Kokia bus tų šeimų ateitis — parodys istorija.

Ačiū Dievui, kad mūsų tarpe tokių dar negirdėti. Nors dažnai mes mūsų jaunimą ir puolame, kad tolsta nuo lietuviybės, bet dar mūsų sūnūs ir dukros supažindina tėvus su savo pasirinktais sužadėtiniais, nori atšvęsti bendrai su visais vestuves ir prašo, kad tėvai palaimintų juos, žengiančius nauju gyvenimo keliu.

Naudotasi: “Lietuvių Enciklopedija”, G. Čepienės
“Lietuvių liaudies vestuvių veikėjais”
(1977) ir atsiminimais.

DAUKIENĖ

VESTUVĖS

NEIŠEIK

Neišeik,
laimės gėlės, tarytum
tavo širdies plakimas,
paliko neišdildomus ženklus
ant rudens dienų drobės.
Debesų pilyje aš sapnuoju
saulę ir sniegą ...

*Senojo namo žodžių sode
laiko skylės uždengtos
raganiškais veidrodžiais,
legendų paslaptimis šešėliais
ir išdžiūvusiu juoku ...*

*Aš mąstau, kaip greit perdega
vasaros ugnys, tarytum žodžiai pabėga,
suduždami ant mėlynų vakaro skruostų.*

Gyvenimas turi daug VEIDŲ ...

SIDABRINIS AKIRATIS

Tarp manęs ir sidabrinio akiračio
lyja lietus kasdien šaltesnis.
Balti šviesos perlai jūros rankose.
Jūros žvaigždės žaidžia su valandomis ...

Gal būt mes pasaulio nepažįstame? ...

*Gal naktys yra mįslės, arba pasakojimai
be pabaigos? Gal mirtis yra pasaulio
DIDŽIOJI NUODĖMĖ ...*

RUDENIO NAME

Rudenio name
gėsta
paskutinė žvakė.
Aš budėsiu ir lauksiu
SNIEGO PASLAPTIES ...

SAPNAI

*Norėčiau išbraukti iš minčių
mirstančių žodžių eilę.
Pradėti iš naujo
gyvenimo metamorfozę.
Ir sulaukyti sapnus,
kurie kinta kaip oro
ir dangaus paveikslai ...
Nuskędami be pėdsakų
praeities tvenkinį ...*

ADOMĄ VARNĄ

1879 — 1979

PRISIMENANT

O. GAILIŪNAITĖ

A. VARNAS UŽ RASEINIŲ ANT DUBYSOS

Adomo Varno šimtmetis gyvenimas buvo turtingas darbais ir išgyvenimais. Kas jį pažino, žinojo jo judrumą, guvumą bei interesų šakotumą. Įvairiomis progomis buvo rašyta ne kartą apie jo kūrybą ir nuopelnus. Išeivijoje spauda paminėdavo vėlesnius jo gimtadienius. Man įstrigo atmintin (neprisimenu “Drauge” ar “Dirvoje”) tokia proga vieno čikagiškio korespondento pasakymas, kad, kai jis sutinkęs Adomą Varną, taip ir norisi prieš jį priklaupiti. Mėginsiu čia paliesti kelis momentus, kaip aš mačiau Adomą Varną “pro savo lango kampa.”

Adomas Varnas buvo gimęs mano gimtajame Joniškio miestelyje. Jis ir mano motina Juzė Slabokaitė (vėliau ištėkėjusi už dr. I. Gailiūno) augo toje pačioje Upytės gatvėje. Čepulių (Adomo motinos) ir Slabokų sodybos buvo netoliese. Vaišinguose Slabokų namuose nestigo savo jaunimo ir jų draugų. Atostogų metu Adomas Varnas buvo jų pasilinksminimų bei išdaigų dalyvis. Jaunystėje užsimezgęs ryšys po ilgesnės pertraukos vėl atgijo ir išliko iki gyvenimo pabaigos.

Anais senais laikais Joniškis buvo ramus šiaurės Lietuvos miestelis. Plentas jį jungė su Šiauliais ir Mintauja. Miestelio puošmena buvo jo centre į viršų besistiebianči, kleb. L. Šiaučiuono perstatoma, bažnyčia. Joniškio apylinkės nepasižymėjo grožiu. Lyguma — kiek akim užmatai. Žiemą — balta, vasarą — žalios pievos ir auksaspalviai kviečių laukai. Adomas Varnas kartais juokaudavo, kad jis ilgai gyvenęs, nes augęs kviečių žemėje. Bene įžymiausias ano meto joniškietis ir buvo dailininkas, profesorius Adomas Varnas. Tiesa, Jonišky buvo gimusi ir rašytoja Sofija

Kymantaitė-Čiurlionienė. Ji ten praleido tik kelis pirmuosius vaikystės metus. Niekas nelaikė jos joniškiete, tik mano motina prisimindavo, kad būdama trimis metais už ją vyresnė, žaisdavusi su “Zosyte”. Tik mūsų šeima ir vėliau palaikė šią tokį ryšį su ja. Praeitų metų pabaigoje iškeliavo amžinybėn jau šio šimtmečio joniškietis rašytojas, profesorius dr. Jonas Grinius. Teatleidžia man kiti, nes čia nėra mano tikslas suminėti visus joniškietis.

Vaikystėje Adomą Varną pažinau tik iš pasakojimų, ir mano vaikiškoje vaizduotėje jis buvo tapęs beveik legendiniu asmeniu. Iš pat mažens buvo rodomos bažnyčioje skulptūrinio pobūdžio kryžiaus kelių stotys, darytos joniškietis menininko. Buvo įdomu, kai motina kartais pasakodavo, kaip ji su Adomu Varnu vaidinusi Petliuko (Petro Pundzevičiaus) komediją “Neatmezgamą mazgą”. (L.E.XXXIII t. — Adomas Varnas — klaidingai pažymėta, kad vaidinta “Amerika Pirtyje”).

Adomas Varnas tą vaidinimą organizavo ir režisavo. Vaidinimas vyko Ziniūnų kaime, ūkininko Krago daržinėje 1902 m., šv. Roko atlaidų dieną, draudimo laikais ir be leidimo. Žiūrovų susirinkę gausiai. Mano motiną ir jos draugę Antaniną tuoj po vaidinimo šeima išsivežė namo. Motina pasakojo, kad labai norėjusi dar pasilikti. Adomas Varnas po vaidinimo pradėjęs sakyti kalbą. Rusų žandarai nugirdę, kad Ziniūnų kaime (4 km. nuo Joniškio) kažkas darosi, atbildėję patikrinti. Anot mamos, Adomas Varnas tada suvalgęs savo užrašus. Išeivijoje klausiau A. Varną, ar iš tikro taip yra buvę. Jis šypsojosi ir sakė, kad užrašų nevalgęs. Tada

Dail. Adomo Varno 30-ties metų kūrybinio darbo sukakties paminėjimas Joniškyje, 1938 m. sausio mėn. 30 d.

Pirmoje eilėje iš k. : Šileika, Šileikienė, Šilingas, Čepulytė-Varnienė (motina), Varnas, Varnienė, už jos stovi Gailiūnienė, Grebliūnas, Kviplys; antroje eilėje: Šmaižienė, Miglinas, Orvydas, Ragaišienė, Vizgirda, Žygelis, Žygeliene, Šlapelis ir kiti.

sutarėm, kad mūsų krašto papročiu vadinsiu jį dėde Adomu, nors ir ne giminę.

Visi vaidinimo dalyviai vienaip ar kitaip pajuto to nelegalaus vaidinimo pasekmes. Buvo tardomi. Klebonas L. Šiaučiūnas dėjęs pastangų tą reikalą sušvelninti. Motinos brolis Stasys, klebono patariamasis, davęs vienur ir kitur dovanų javais. Adomas Varnas ėmęs slapstytis ir pagaliau jam pasisėkė, persirengęs dvasiškio drabužiais, pereiti sieną kažkur Paprūsėje ir nukeliauti į Lenkiją. Vėliau jis dirbo su vienu lenku dailininku kažkur apie Krokuvą. Tenka spėti, kad kleb. L. Šiaučiūnas žinojo, ką daro, užsakydamas bažnyčiai kryžiaus kelių stotis pas tą lenką dailininką. Darbą atliko Adomas Varnas. Vėliau kelis kartus dėdė Adomas sakė, jog nežinojęs, kad tas stotis daręs Joniškiečių bažnyčiai.

Daržinės savininkas Kragas ir Vincas Preikštas iš miestelio (turbūt irgi vaidinęs), kaip buvo sakoma "išbėgo" į Ameriką. Juzė Slabokaite ir Antanina Vismantaite buvo patrauktos teisman. Teismas Šiauliuose priteisė, bet nežinau, kiek laiko atsėdėti kalėjime, arba sumokėti baudos po penkis aukso rublius. Viena iš motinos draugių, atlydėjusių ją į teismą, klaidingai suprato, kad bauda ne penki rubliai, bet penkios ryškšės ir sakiusi jai: "Juzyte, tu geriau atsėdėk". Jos abi sumokėjo baudą po penkis rublius. Nežinau, ar kartu vaidinęs Joniškiečių vargonininkas Kazys Diržas buvo teistas ar ne.

Adomą Varną pamačiau pirmą kartą, kai jisai po I-jo

p. karo atvežė žmoną Mariją supažindinti su savo motina. Pasižiūrėjau į Varną ir pagalvojau: "Tai jisai toks." Mano dėmesys nukrypo į nedidukę, šviesiaplaukę Mariją Varnienę, vilkėjusią labai dailia tamsiai mėlyna eilute. Ji pradėjo žaisti su manim ir mano sesute bei mus mokyti naujų žaidimų. Anuomet buvau drovi mokinukė ir nerangi žaidimams. Vis žvilgčiojau į Adomą Varną. Rodos, tą patį metų rudenį mokykla vežė mūsų trečią klasę į Kauną. Nuvedė mus ir į meno parodą. Įėjus pro duris akysna krito atskirai pastatytas Adomo Varno paveikslas "Audroje". Ilgai žiūrėjau. Rodos ir šiandien jį matau. Parodų programose išsivijoje jis žymimas "Bangose", kartais "Vėtroje". Atvažiavusi studijuoti į Kauną, kada ne kada užeidavau kokių reikalų pas Varnus. Tada jie gyveno erdviame bute, viename iš modernių ano meto Kauno namų.

Kaune joniškiečiai studentai buvo susibūrę Joniškiečių draugijon. Retkarčiais susirinkdavome. Vieno tokio suėjimo metu buvo nutarta suorganizuoti "Neatmezgamo mazgo" 25 metų sukakties minėjimą. Studentai sutarė kviesiti tuos pačius aktorius — mėgėjus suvaidinti tą patį veikaliuką, toje pat Krago daržinėje ir tą pačią šv. Roko atlaidų dieną. Adomas Varnas ir visi kiti buvę dalyviai sutiko, išskyrus Antaniną Vismantaite-Staškevičienę. Ją pavadavo studentė Cecilija Griniūtė, vėliau ištėkėjusi už prof. Zenono Ivinskio. Sufleris Šiaučiūnas buvo jau miręs. Jo vieton buvo pakviestas jo brolio sūnus Jonas Šiaučiūnas.

Skirtą dieną, 1927 m. rugpjūčio antroje pusėje,

rengėjai ir vaidinimo dalyviai anksti suvažiavo į Ziniūnus. Repetuoju pasirodė, anot Adomo Varno, kad vieno iš dalyvių — Kazio Diržo klausos organai itin šlubuoja. Diena buvo graži. Saulėta. Kragas buvo paruošęs daržinę. J. Vainauskas su kolegomis ruošė sceną ir sodo medžiuose kabino spalvotus popierinius žibintus vakaro iluminacijai. Pavakarėn ėmė rinktis žiūrovai iš miestelio, artimųjų kaimų bei grįžtantieji iš šv. Roko atleidų. Pas Ziniūnų, ūkininkus buvo gausu svečių. Kragui atrodė, kad žiūrovai netilps į didžiulę jo daržinę. Tada jis išėmė daržinės galą, kad ir stati galėtų matyti ... Susidomėjimas buvo didelis pagal pirmojo vaidinimo garsą. Buvo žmonių, kurie dar atsiminė aną vaidinimą. Adomo Varno apskaičiavimu galėję būti apie šešis šimtus žiūrovų.

Vaidinimas prasidėjo laiku. Po keliolikos minučių pakilo baisi audra — žaibai, perkūnija, liūtis ir siaubus viesulas, kas reta mūsų krašte. Daržinės stogas kilnojosi. Palubėje kabančios dvi žibalinės lempos lingavo kaip švytuoklės. Žmonės tik dairėsi, o scenoje vaidinimas vyko lyg niekur nieko. Po dvidešimt penkerių metų motina vaidino jauną merginą Marytę, o Adomas Varnas — Vijurką. Vaidinimo metu kelis kartus prasivėrė daržinės durys ir kiekvieną kartą buvo iškviečiami žmonės, kurie buvo palikę arklius vieno ar kito ūkininko daržinėje, nes daržinės sugriuvusios. Studentai suvaidino dar vienaveiksmį vaizdelį, C. Griniūtės režisuotą. Žiūrovų eilės buvo praretėjusios. 1902 m. užpuolė žandarai, o po dvidešimt penkerių metų audra sutrukdė planuotąjį iškilmingą minėjimo užbaigimą. Sode žibintai buvo sumirkę, kaikurie medžiai išrauti ar nulūžę, kieme tįsojo klanai vandens.

Ūkininkai aiškino, kad Krago daržinė liko nepaliesta tik dėlto, kad buvusi pilna žmonių. 1971 m. vasario 22 d. rašytame mano motinai laiške Adomas Varnas tą vaidinimą aptaria taip: "Sukaktuvinis vaidinimas praėjo nepaprastai įspūdingai. Gamtos pasiūsta audra ir smarkus viesulas, sugriovęs keturis klojimus Ziniūnų kaime vaidinimo metu, giliai sudramatino ir susimbolino patį klojiminių vaidinimų minėjimą." (Ką Adomas Varnas vadina klojimu, aš vadinu daržinę.) Tuo laiku jiedu buvo prašomi prisiminimų apie sukaktuvinį minėjimą per skirtingus tarpininkus Šiaulių "Aušros" muzėjui ir lygino žinias. Dėdė Adomas buvo užsimojęs parašyti prisiminimus. Nežinau, ar mudvi su motina įtikinom Adomą Varną, jog buvo vaidinta "Neatmezgamas mazgas", o ne "Amerika pirtyje".

Motinai apsigyvenus Kaune, dažniau bendraudavome su Varnais. Laikui bėgant, vis rečiau būdavau Kaune. Nebuvau Lietuvoje, kai 1938 m. sausio mėn. buvo suruoštas Adomo Varno 30-ties metų darbo paminėjimas jo gimtinėje-Joniškyje. Minėjimas ir jo darbų paroda buvo naujam Joniškio pradžios mokyklos pastate. Ta proga Adomas Varnas dovanojo mokyklai dr. Jono Basanavičiaus portretą. Upytės gatvė buvo pavadinta Adomo Varno gatve. Minėjime dalyvavo gausiai vietinių ir būrys kauniečių: Marija Varnienė, jų bičiulis Stasys Šilingas su ponia, Meno mokyklos direktorius I. Šlapelis, dr. Ragaišienė, balys Žygelis, Jadvyga Šileikaitė, mano motina ir kiti. Adomo Varno motinai Čepulienei buvo didelė šventė. Ji dalyvavo pasipuošusi tautiniu drabužiu. Pažinau motinėlą iš pat mažumėlės, kai apie dėdę Adomą nieko nežinojau ir negalėjau dar suprasti. Ji buvo maloni, švelni, smulkaus

Čikaga, 5f-3-14

Mila Bičiulė,
Joniškietė ir Kaime, ne,
Būk parveirinta, sulau.
Kuri gražiai deimantinių
anžinų metelinį ir būk
maloni porinai karštu
su geriausiais oveiratas
ir sekmes linėjimais
Tau karistas ir tavo su-
kakčiai parašytas
Lėtos —

Kaip rašėli žydėjau,
Kai mašėli dar buvau;
O kai sveika subrendau,
Tai darau kalnus verčiau.

Ladar deimanto sulaukus,
Stenstojų gurtų glaukus,
ar tai sūdama surtinai,
ar beriedama kloking —

Adomas Varnas
su Marijka-
Domiele Petutytė

SVEIKINIMAI
J. GAILIŪNIENEI

sudėjimo moteriškė. Iš antrųjų vedybų turėjo sūnų ir dvi dukras.

Marija Varnienė, būdama pedagogė, maždaug apie 1930 m. pradėjo domėtis Montessori vaikų ugdymo metodu. Kelis kartus važiavo į Montessori kursus. Kartą vežėsi ir Domę Petrutytę. Kalbino ir mane. Baigusi tarptautinius Montessori kursus Romoje, Marija Varnienė turėjo vaikų namelius (darželį), vedamus Montessori metodu Kaune. Susidomėjo ta sistema ir Adomas Varnas, bet daugiau filosofine prasme. Kai kada jis skaitydavo paskaitas Montessori draugijoje. Pati M. Varnienė su padėjėjom buvo paruošusi dalį mokomosios medžiagos, labai skoningai apipavidalintos. Suprantama, čia talkino patarimais ir Adomas Varnas. Anuo metu Varnų namuose tuo tik ir gyventa. Buvo artimų draugų, kurie buvo susirūpinę, kad Adomas Varnas neatitrūktų nuo savo tiesioginio kūrybinio darbo. Pavojaus nebuvo, nes dėdės Adomo interesai įvairavo nuo pat jaunystės. Savo laiku jis domėjosi lietuvių kalba, vėliau rinko lietuviškas pavardes, nekalbant apie su menu siejamus dalykus ir dar daug kuo. Besilankydama pas juos, savaime susidomėjau Montessori metodu, bet aktyviai neįsijungiau. Būdama Vienoje, aplankiau vidutiniško lygio privatų Montessori metodo darželį. Ciuriche mačiau tos pat sistemos specialiai pastatytus vaikų namelius ir pritaikintą aplinką. Bet man atrodė, kad M. Varnienės vaikų namelių pačių gamintoji dalis mokomosios medžiagos buvo skoningesnė. Tenka pastebėti, kad Toronte kanadiečiai susidomėjo tuo metodu žymiai vėliau, maždaug tarp 1960-65 metų.

Prieš II-jį p. karą Varnai buvo pasistatę namą Palemone (kuris vėliau sudegė). Kartą vokiečių okupacijos laikais jie važiavo arkliais iš Palemono į Kauną. Juos užpuolė plėšikai. Dėdė Adomas gynėsi skėčiu. Jį peršovė. Kai lankiau jį ligoninėje, jis buvo gavęs priedo plaučių uždegimą.

ADOMAS IR MARIJA VARNAI,
1949 M. ČIKAGOJE

POPIETINIS POILSIS

Jiems apsigyvenus Čikagoje, Marija Varnienė, prisimindama aną įvykį sakiusi: “Adomėli, jei kas tave užpultų gatvėje, tik nesigink.”

Išėivijoje Varnai ne kartą su Dome Petrutyte lankėsi pas mus Toronte. Paskutinis pasimatymas buvo 1969 m., kai jie vasarojo Wasagoje. Nuvažiavau pasimatyti. Sutikau juos ežero pakrantėje. Einant pakrante praeiviai sveikinosi su jais, pasikeisdami vienu kitu sakiniu. Dėdė Adomas visad buvo socialus. Bendraudamas su kitais, jis būdavo malonus, švelnus, nujausdavo, su kuo galima paliesti gilesnę temą ir su kuo kalbėti tik bėgamaisiais reikalais. Vėliau jie atvažiavo dienai į vasarvietę pas Senkus. Adomas Varnas buvo judrus, optimistiškai ir šviesiai nusiteikęs gyvenimui bei jaunimo atžvilgiu. Jo žmona juokavo, kad dėdė Adomas neturįs raukšlelių, nes ji susirinkusi visas.

Kaimynystėje buvo dailininko Telesforo Valiaus vasarvietė. Jis nusivežė savo buvusį profesorių pas save. Ten jie apžiūrėjo Valiaus ir jo kolegų paveikslus. Vėliau T. Valius stebėjosi, kad profesorius, sulaukęs 90 metų, apie kiekvieną paveikslą daręs taiklias pastabas. Nutaikęs progą, Adomas Varnas nusivedė mano motiną į šalį ir, pasodinęs po medžiu, nupiešė jos portretą per porą valandų. Baigęs pakuždėjo man, jog padaręs ją kiek gražesnę.

Graudus buvo juodviejų atsisveikinimas. Motina, lyg nujausdama, kad tai paskutinis susitikimas, ašarojo. Dėdė Adomas ramino ją ir kažką niūniavo. Pirmiausia išsiskyrė iš mūsų tarpo mano motina, kiek vėliau dailininkas Telesforas Valius ir pagaliau, atšventęs šimtmetį, iškeliavo amžinybėn 1979 m. liepos 19 d. Adomas Varnas.

Jurgio Baltrušaičio žodžiais:

Žmogum ši žemė vainikuota,
Ir amžių žiedas — jo diena ...

SARGAS

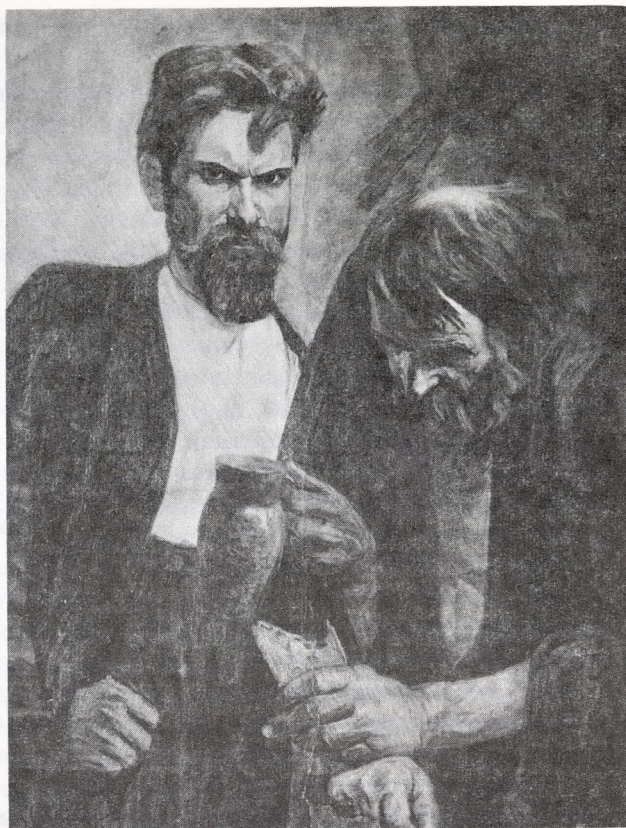
RŪTA KLEVA VIDŽIŪNIENĖ

Turim vieną puikų draugą, su kuriuo bendrauti tikras malonumas. Važinėjam drauge ir už miesto, ir lipam į kalnus, ir “subaliavojam” namie, o tačiau yra vienas jo būdo bruožas, su kuriuo niekad negalėsiu sutikti — tai jo nuomonės apie žmones. Jo akyse žmonės nėra paskiri asmenys, jie yra žmonių grupės ir girtini ar smerktini visi kartu, o ne kaip atskiri individai. “Visi žydai yra sukčiai,” sako mūsų draugas. “Jeigu ateitininkas, tai jau ir geras žmogus.” Negaliu pakęsti vokiečių, nes jie grubūs. Bobos kvailesnės už vyrus. Saugokis juodžių, nes jie badosi peiliais. Lietuvoje dabar visi komunistai.”

Čia ir atsiranda sunkumai mūsų draugystėje, o vis dėlto, kaip aš vadinu, grupinio galvojimo. Todėl syki nutariau papasakoti jam šį jaunystės laikų nutikimą, kaip tik liečiantį tokį grupinį galvojimą — kaltę asociacijos keliu. Nežinau, ar pakeitė jis savo nuomonę, bet gal bent susimąstė. O gal?

Buvo tai labai seniai, tuojau po karo pabaigos, kai kiekvienas desperatiškai ieškojome savo išblaškytų artimųjų. Mano tėvas karo veiksmų liko atskirtas nuo šeimos Čekoslovakijoje, mažame Ascho miestelyje pasienyje, kur jis pas mus Vilijampolėje kadaise gyvenusį vėliau repatrijavusį čeką bandė susirasti žmonai ir sūnui pastogę, nes Silezijoje jau darėsi karšta. Aš gi tada jau vėl dainavau tremties ansambliuose, nes kitokio gyvenimo būdo kaip ir nežinojau.

Tremtyje kūrėsi stovyklos, organizavosi komitetai, tiesė pagalbos ranką užjūrio lietuviai, tai ir aš sukratau ieškoti dingusio be ženklo tėvo. Atsiradau su geraširdžio sąjungininkų karininko mašina Hanau, kur girdėjau suplūdus pabėgėlius nuo čekus prarijusio raudonojo maro. “Ar girdėjote kas nors apie Alfą

A. VARNAS

DAILININKAS IR ELGETA

Mickevičių, Kaune ir Vilniuje buvusį teisėją? Ar esate kas nors iš Ascho miesto?” klausinėjau. Žmonės kraipė galvas ir atsakymo nebuvo. Grįžau nusimirusi. Apie motiną ir brolių jau buvau gavusi žinią, kad gyvi ir sveiki prisiglaudę pas ūkininkus kažkur prie Wangeno. Bet kas nutiko tėvui, Čekoslovakijai staiga atitekus rusams, kad jis neišbėgo? Ir atsitiko taip, kad po daugelio laiškų ir bandymų, praėjus ar ne metams, gavau Raudonojo Kryžiaus trumpą raštą, siųstą iš Rytų Berlyno, kad tėvelis rastas negyvas ant gatvės ir palaidotas Ascho kapinėse. Jokių smulkmenų.

Nereikia niekam aiškinti, kokia skaudi buvo toji žinia ir kiek buvo praleista naktų bandant suprasti tą beprasmišką mirtį. O gyvenimas visvien turėjo eiti pirmyn, šokant ir dainuojant į stovyklavietes sugrūstiems tautiečiams, besilgint tėvynės ar bent pastovesnio gyvenimo būdo.

Netikėtai atsidūriau Baden-Badene, kur atsitiktinai sutiktas buvęs Amerikos konsulas Lietuvai pastorius Owen JC Norem pasiūlė būti jo sekretore, nes mokėjau daug kalbų, o jis buvo tapęs vyriausiu direktorium jungtinės amerikiečių bažnyčių organizacijos karo aukų ir pabėgėlių reikalams su būstine toje gražioje ir visiškai nesunaikintoje Vokietijos vietoje — Baden-Badene,

kur prie Juodojo miško buvo naujai įsikūrusi ir vyriausia prancūzų valdžia ir visų valstybių atstovybės bei konsulatai.

Taip sykį bevažiuojant miesto gatvėmis p. Noremo šoferis Meyeris mums parodė gražų namą ant kalno ir pasakė, kad štai šitoje buvusioje garsaus nacio rezidencijoje dabar įsikūrė komunistiškas čekų konsulas. Man naujai nusmelkė širdį ir po truputį ėmė formuotis drąsus planas. Aš nieko nesakiau savo šefui, tik vienuoje pynėsi mintis, kad atėjo proga ir laikas pradėti ieškoti savo nelaimingo tėvo likimo paslapties rakto. Su Meyeriu susitarti nebuvo jokių problemų, jam toks sveikas mano noras buvo gana suprantamas, nors jis ir kraipė nepritardamas galvą. Tačiau pažadėjo nuvežti ir palaukti rezultatų.

O, koks gražus buvo Baden-Badeno miestelis, išsibarstęs ant jaukių kalvelių baltutėmis, medžiuose ir gėlėse skęstančiomis vilomis, pilnas fantastiškų bokštelių, verandų ir egzotiškų augalų, trykštąs natūraliais karšto vandens fontanais, į kur senais laikais suvažiuodavo turtingi romėnai, vėliau caristinė aristokratija, dabar gausiai sugulusi po garsiais vardais sužymėtais marmuriniais paminklais mažose Baden-Badeno kapinaitėse. Didingai plėtėsi miesto centre dekoratyvūs viešbučiai ir parkai, dabar pilni linksmy, karą laimėjusių prancūzų, žavėjo auksu ir aksomu išmuštos kazino salės, dabar tyliai renkančios dulkes, iškilingi platūs laiptai vedė į garsiąsias vonias, išsiplėtusias šalia

cezarių statytos šventyklos, ant kurios pamatų dabar stovėjo katalikų bažnyčia. Visos šitos grožybės dabar buvo atitekusios naujesiems nugalėtojams, ir iš vilų langų naktimis ilgai skambėdavo taurės ir muzika.

Kaip drebėjo mano širdelė, kai įėjau į raudonosios čekų ambasados vidų. Pareiškiau, kad turiu svarbų reikalą ir kalbėsiu tik su pačiu konsulu. Ir lauksiu čia jo tiek, kiek bereikėtų.

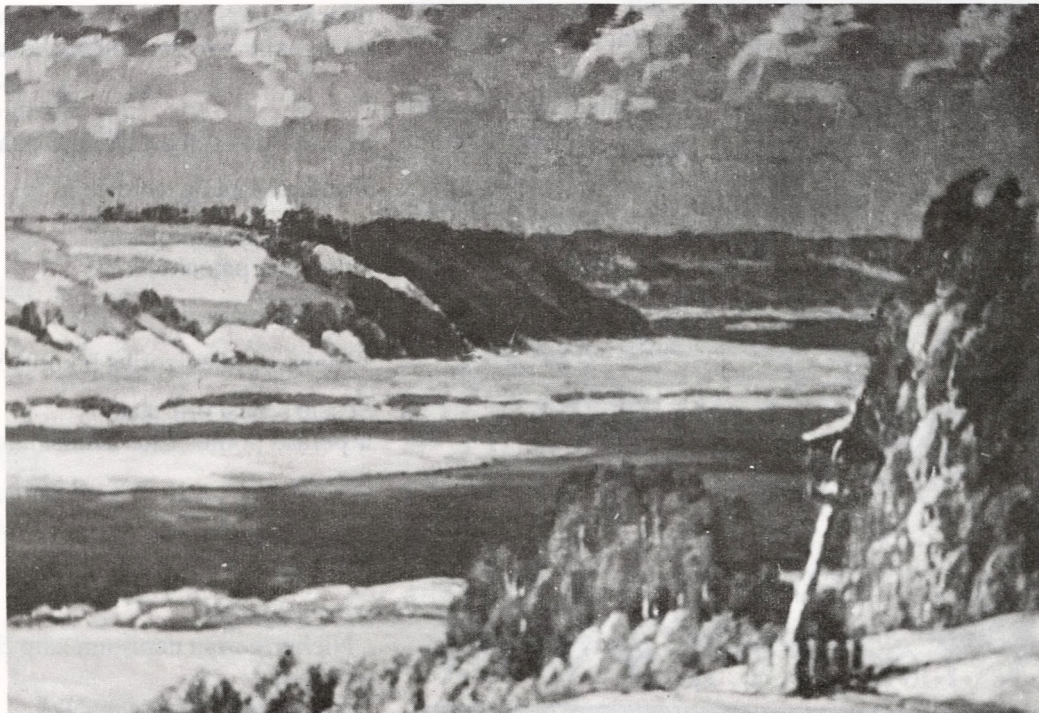
Laukti ilgai neteko. Iš viso, dirbdama pas didelius ponus Baden-Badene, jau seniai buvau pastebėjusi, kad jie visi turi labai daug laiko. Jų skambaus vardo pozicijos dažniausiai tebuvo atpildas už ankstyvesnius patarnavimus valdžiai ...

Konsulas buvo nebejaunas, bent taip man tada dvidešimtmetei, atrodė. Griežtų bruožų sekretorė sėdėjo nuošaliau prie rašamosios mašinėlės ir atidžiai klausėsi mano istorijos.

Begaliniai nedrąsiai išdėsčiau savo reikalą. Pasisakiau, kad esu iš Lietuvos, ruošiuosi gal už kiek laiko gauti leidimą emigruoti į Ameriką, todėl labai man būtų svarbu aplankyti tėvo kapą ir sužinoti galimai daugiau apie jo mirtį, gal net atgauti keletą asmeniškų jo daiktelių, kurie man daug reikštų, o kitiems jie visiškai nėra reikalingi. Parodžiau laišką iš Raudonojo Kryžiaus Berlyne, pasakiau ir adresą, kur tėvelis buvo prisiglaudęs pas kadaise buvusį mūsų nuomininką.

Konsulas buvo labai malonus. Plačiu mostu užtikrino mane, kad nenumato mano tokiai sentimentaliai

A. VARNAS

GAMTOVAIZDIS

kelionei jokių kliūčių, tik aš turėsiu užpildyti prašymą ir atsakyti į keletą oficialių užklausimų. Tada kreipėsi į sekretorę, kad jam atneštų iš kito kambario seifo reikiamus blankus.

Vos užsitarė durys užpakalyje išeinančios sekretorės, konsulo veidas visiškai pasikeitė ir jis palinko į mano pusę.

“Turiu dukterį jūsų amžiaus, todėl gerai klausykite, ką jums pasakysiu,” skubėjo dusliu balsu, “nes turim mažai laiko. Jokių būdų nevažiuokite. Taip, mes jus įleisime, bet jūs jau niekad nebegalėsite į čia sugrįžti. Jūs dar nesat Amerikos pilietė ... paklauskite mano, seno tėvo, patarimo ...” Tuo momentu grįžo sekretorė, ir konsulo šypsena jau puošė jo veidą.

“Koks gražus jūsų noras aplankyti savo tėvo kapą!” vėl išplėtė rankomis didelį mostą. Nuostabi dukra! Štai, užpildykite šiuos popierius, atsineškite reikiamus dokumentus, ir aš galiu tvirtai jums pažadėti greitą kelionę. Kuo greičiau, tuo geriau. Nedarysiu jokių kliūčių” ... kalbėjo pakildamas ir tiesdamas man ranką.

Apsvaigusi išėjau iš šio kumunisto kabineto, dar geriau nesusigaudydama įvykių raidoje. Širdis taip smarkiai daužėsi, kad turėjau atsiremti į sieną.

— Ar jūs pamatėte šmėklą, kad tokia išsigandusi?— klausė nustebug Meyerius.

— Ne, Meyeri, aš ten radau angelą sargą.

— O, tai kelionės reikalai sutvarkyti?

— Reikalai sutvarkyti, bet kelionė neįvyks, — ir po truputį pradėjau pasakoti savo nuotykį. Su kiekvienu žodžiu man darėsi aiškiau, kaip daug tam žmogui aš turiu būti dėkinga. Kaip kitaip būtų nuėjęs mano tada dar toks jaunas ir vilčių pilnas gyvenimas, jei nebūtume tada stovėję toje komunistų ambasadoje, kaip du žmonės, o kaip grupių nariai. Ir niekada, nuo to laiko aš neskirsčiau ir nekaltinau nė vieno žmogaus už kito žmogaus kaltes ir nuodėmes, negarbinau sūnaus už tėvo atsiekimus, valdinių už vado žodį, vaiko už motinos silpnybes.

PUSRYČIAI

DANGUOLĖ SODŪNAITĖ

“Vakar Los Angeles mieste, Šventieji sukrito.”

Sesėlė Vyresnioji mums bepusrėčiau jant.

Reiškia, suprask —

vakar, Los Angeles mieste buvo žemės drebėjimas.

Sesėlė Ona

(jinai tame mieste turi giminių)

atrodė išsigandusi.

Žemės drebėjimas buvo silpnas

ir žalos nepadarė, bet nežiūrint to, seselei Onai tą rytą visai nesisekė valgyti.

Net ir vakare,

bežiūrint televizijai jos —

ji vis dar prisiminė,

jog tą rytą jos kiaušinis buvo “gyvas”

ir nušoko nuo lėkštės, ant stalo ir paskui ant grindų!

★ ★ ★

Jeigu žemė dreba tai dreba.

Bet kai ji ir nedreba —

tai ir va,

tie signalai tarp žmonių ima ir susimaišo.

★ ★ ★

Sesėlė Bona dirba POILSIO NAMUOSE.

Ji aplanko naują gyventoją.

“Ar viskas tvarkoj?”

Ar viskuo patenkinta?”

“Viskas tvarkoj!”

“Maistas, televizorius ir koplyčia?”

Sesėlė sėdasi prie stalo

ir parašo ponios Elos namiškiam, laišką.

LAIŠKAS:

Ela puikiausioj tvarkoj!

Nesirūpinkit, Namiškiai.

Aš ir sakau jai:

“Niekur geriau nerastum kaip čia, ponio Ela!

Tiktai sėdėk ir Dievą mylėk!

Ir kas sako, kad Belzebubas, Piktoji dvasia,
neslampinėja daugiau po pasaulį?

Laiškas, vos įmestas į pašto dėžutę,
kai Ela jau ir slydo ir krito —

susilaužė ranką ir koją ...
Dabar guli ligoninės operacinėj.

★ ★ ★

Nežiūrint sąžiningai užlaikomos dienotvarkės,
Tas signalų susimaišymas tarp žmonių
yra tikra kančia.

Kai seselės Bonos diena ypatingai užimta —
atsitinka visokių netikėtų dalykų.

Šį rytą: antradienį,
gydytojo apsilankymo dieną,
senoji Eugenija, vos tik pabudus įsitikino,
jog šiandien tinkama diena užsivilkti —
ne vienai, bet visoms TRIMS SUKNELEMS iš karto!

★ ★ ★

DĖDEI ALEKSANDRUI,
ko gi galėtų betrukėti POILSIO NAMUOSE?
Bet jis ėmė ir įsikalė sau į galvą,
kad niekas jo čia nemyli ir tiek.

Niekas nepažydydo jam rožės.
Niekas nepažydydo alyvų šakos.
Niekas nepažydydo jurgino.

Ir dabar dėdė Aleksandras serga liga,
jog kai jis numirs —
tiesiog nebus kam jo palaidoti ...
(Be to, seselės ėmė ir nusavino jo senąją keptuvę!)
Ir nors vėliau jos tą skriaudą atitaisė —
šis pergyvenimas paliko
neišdildomas žymes jo sieloje; ir ją
dėdė Aleksandras niekada neužmirš.

Vieną gražų rytą,
niekam nepasakęs

nei “Ačiū”, nei “Sudieu”,

Jis eina per mišką:

į ežerą —
skandintis.

Taip jam einant per mišką:
koja užkliūva už medžio šakos —
(vakar naktį čia smarkiai palijo!)

Ir jis pargriūna.
Susitrenkia galvą.
Apalpsta.

Ir lieka gulėti baloj;
Tarytum šviesiai rudoj skausmo dėmėj,
kol viena iš seselių jį tenai atranda
ir atradusi atgaivina.

Keista, bet po šio įvykio
Poilsio Namuose
visos televizijos programos pasidarė nebeįdomios ...

Dabar visi gyventojai tiktai apie tą vieną ir tą patį
dalyką ir tekalba:
KAIP DĖDĖ ALEKSANDRAS ĖJO Į EŽERĄ
SKANDINTIS
IR VOS NEPRIGĖRĖ BALOJ ...

★ ★ ★

Net ir vienuolyno skalbykloj
pasitaiko tamsesniųjų dienų.

Vieną ankstų rytą
seselė Boniaventūra,
susidūrusi nosis-nosin su pele,
visiškai pametė galvą.

E. MARČIULIONIENĖ

PAVASARIS

Tik pagalvokit, klebonijon
ji sugražino
švariai išskalbtus, tamsiai mėlynus
seselių — MOTERIŠKUS megztinius.

Kunigas Jonas, pamatęs koks reikalas,
tik nusijuokė ir nesupyko.
“Svarbu tikrai”, ir jis mirktelejo jai, “Kad apatiniai
nesusimaišo.”

SPAUSTUVĖN geriau nekelti kojos —
neturint tenai būtino reikalo.

Čia nesibaigianti raidžių maišatis.
Ant stalo dažniausiai guli
KALTI ir NEKALTI popieriaus lakštai.
(Sakytum, herojai iš Dostojevskio romano.)

Ir šiaip jau šitoje patalpoje
didžiausias tironas — tai lankstomoji mašina.

Mašina yra tokia pilna įgeidžių, jog net pati didžiausioji
klebono krapyla vargu ar atvestų ją į protą.

Kai jau per daug ji išklers ir pasens:
palaidosim ją čia pat spaustuvėje —
žemėje iškasę gilią duobę.

Vargšė velionė lankstomoji —
Ir ji vieną dieną gaus galą!

O jeigu kas labai nemėgsta darbo spaustuvėj,
virtuvėje irgi yra progų gerai pasireikšti.
Tenai beveik visada trūksta savanorių ...

Vasara ar žiema —
gali sėdėti ten sau ramiai prie lango
ir lupti kam nors odą.

(Kam kitam, jeigu ne morkai arba burokui?)

LITERATĖS, SPAUDOS IR RADIO DARBUOTOJOS AUSTRALIJOJE

Pietų Kryžiaus padangėje lietuvės
jau virš trisdešimt metų dalyvauja
visuomeniniame darbe, reiškiasi
grožinėje literatūroje, aktyviai dirba
spaudoje ir radijo valandėlėse. Jos
duosniai dalinasi savo sugebėjimais ir
talentais su visa lietuviškąja ben-
drumene, tuo padėdamos išlaikyti
lietuvių kalbą ir puoselėdamos tautos
kultūrą išeivijoje. Šitoje trumpoje
kronikoje nepavyko aprašyti visų dar-
buotojų veiklos. Tikimės, kad gavus
papildomas žinias, jos bus paminėtos.

Aldona Vesčiūnaitė — Janavičienė

Nuo 1975 metų giliau įsitraukia į žur-
nalistikos darbą. Jos neilgi straipsniai
yra daugiau reportažinio pobūdžio.
Juose ji bando pabrėžti, kas originalu ir
išradinga žmoguje, ir išskirti jo artistinius
sugebėjimus. Aprašo įdomesnius au-
strališkus pastatymus ir aukštesnio lygio
muzikos koncertus lietuviškos spaudos
skaitytojams. Vartoja lengvą, patrauklią
formą įspūdiams perduoti. Rašo “Mūsų
Pastogę” ir į užjūrio spaudą: “Pasaulio
Lietuvis”, “Draugas”. Ji yra lituanistinių
kursų mokytoja ir gabi poetė. Jos eilėraščiai
yra pasirodę “Metmenyse” bei kituose
literatūriniuose metraščiuose.

Agnė Lukšytė — Meiliūnienė

Dar Lietuvoje pradėjo spaudoje
reikštis novelėmis, o nuo 1956 metų

pastoviai rašo straipsnius ir kuria
noveles. Straipsniuose gvildena
literatūros, teatro ir dailės klausimus.
Užjūriuose jos noveles spausdina
“Pradalgės”, “Dirva”. Jau keleri metai
yra “Laisvosios Lietuvos” bendradar-
bė, vedanti savo skyrių pavadinimu:
“Žinios iš Kengūrų Žemės”. 1970
metais išleido novelių rinkinį “Kalnų
velnias”, kurį iliustravo dailininkas
Vaclovas Ratas. Paskutinėmis
žiniomis yra paruošusi sceninį veikalą
spaudai.

Alisa Baltrukonienė

“Moterų Pasaulio” redaktorė
(“Tėviškės Aidų” Viktorijoje lei-
džiamo katalikų laikraščio mėnesinis
priedas moterims). Yra buvusi
“Gabijos” redaktorės pavaduotoja.
Katalikų Federacijos Melbourne
skyriaus korespondentė “Mūsų Pas-
togėje”. Praveda lietuviškas radijo
valandėles Melbourne.

Alena Karazijienė

“Mūsų Pastogės” bendradarbė.
Straipsniuose gvildena bendruomenės
kultūrinį gyvenimą. Yra parašiusi eilę
serijinio pobūdžio reportažų apie Vil-
niaus universitetą, Konstantino Čiur-
lionio ir Kristijono Donelaičio
sukakčių paminėjimui. Praveda
lietuviškas radijo valandėles Mel-
bourne.

Anita Matukevičienė

Mėgsta rašyti satyrinio pobūdžio re-
portažus. Buvusi “Gabijos” redaktorė
ir nuolatinė “Mūsų Pastogės” ir “Dir-
vos” bendradarbė.

Danutė Simankevičienė

“Mūsų Pastogės” bendradarbė.
Daugiausia rašo bendruomenės kul-
tūrinio ir visuomeninio gyvenimo
klausimais. Domisi etniniu judėjimu
ir socialine globa. Praveda lietuviškas
radijo valandėles Melbourne.

Julija Grigaitienė savo laiku yra
buvusi “Moterų Pasaulio” redaktorė ir
“Tėviškės Aidų” bendradarbė.

Jonė Žitkevičienė “Ateities Žingsnių”
redaktorė (Tėviškės Aidų) Viktorijoje
leidžiamo katalikų spaudos mėnesinis
priedas jaunimui). Birutė Prašmutaitė
rašo spaudoje jaunimo reikalais ir praveda
lietuviškas radijo valandėles Melbourne.

Valerija Jurevičiūtė — Bielskienė

Pradėjo rašyti spaudai jau būdama
Australijoje. Adelaidėj žinoma kaip
tautinio ir bendruomenės gyvenimo
bei meninių pasirodymų apžvalginin-
kė. “Mūsų Pastogės” ir “Adelaidės
Žinių” bendradarbė.

Elena Urnevičiūtė — Dainienė

Pradėjo rašyti feljetonus, dar
būdama Marijampolės gimnazijoje.
Australijoje ji savo meninius
sugebėjimus ir visą energiją pašventė

I. Poželaite-Davis, A. Karazijienė, B. Zaronskaitė-Mockūnienė, A. Stepanienė, A. Bankevičiūtė-Gučiuviene, A. Baltrukenienė

politinei veiklai. Straipsniuose gildena lietuvių padėtį Australijoje. Yra skaičiusi paskaitas australų visuomenėje pabrėždama, kad lietuviai nėra emigrantai, savanoriškai palikę savo gimtąjį kraštą, bet pabėgėliai, kurie jo yra netekę. Būdama Krašto valdybos narė švietimo reikalams, padėjo daug pastangų, kol lietuvių kalba buvo pripažinta brandos atestato egzaminuose. Ilgametė „Mūsų Pastogės“, „Tėviškės Aidų“ ir „Adelaidės Lietuvių Žinių“ bendradarbė. Bendruomenės veiklos apžvalgininkė ir literatūros vakarų dalyvė.

Isolda Poželaite — Davis

Pietų Australijos lietuviškos radijo valandėlės narė. Gvildena daugiausia politinius klausimus. Spaudai taip pat mėgsta rašyti politinius reportažus, straipsnius apie lituanistinį švietimą, literatūros bei meno recenzijas. Aktyvi, ilgametė „Tongues“ žurnalo korespondentė. Analizuoja užsienio kalbų dėstymo metodologiją ir recenzuoja naujai pasirodžiusius vadovėlius prancūzų ir vokiečių kalba. Lituanistinių kursų dėstytoja ir vedėja. „Mūsų Pastogės“ ir „Moters“ bendradarbė.

Antanina Binkevičiūtė — Gučiuviene

Baigė Paryžiaus konservatorijos dainavimo klasę ir Gardiners Kalbų Akademijos prancūzų kalbos kursą. Koncertavo Paryžiuje ir ten buvo rusų emigrantų operos solistė. Lietuvoje

dalyvavo koncertuose, buvo pastovi Valst. radiofono solistė ir dainavimo pedagogė Kauno Valst. Muzikos Mokykloje, Vilniaus Valst. Konservatorijoje ir Kauno Liaudies Konservatorijoje. Ilgametė, aktyvi meno kritikė. Lietuvoje jos recenzijas spausdino „Lietuvos Aidas“, „XX Amžius“, „Naujoji Romuva“. Paskiri straipsniai pasirodė ir kituose laikraščiuose. Jungtinėse Amerikos Valstybėse: „Draugas“ ir „Dirva“. Australijoje: „Mūsų Pastogė“, „Tėviškės Aidai“ ir „Adelaidės Lietuvių Žinios“.

Genovaitė Budreikaitė — Kazokienė

Australijos lietuvių spaudoje reiškiasi nuo 1950-jų metų „Australijos Lietuvyje“ ir „Mūsų Pastogėje“. Tai buvo daugiau pasisakymai kultūriniais klausimais. Nuo 1975-jų metų, jau šeimai užaugus ir jai pačiai užbaigus meno studijas Sydnėjaus universitete, G. Kazokienė pradėjo daugiau ir stipriau pasireikšti spaudoje. Jos pagrindiniai rūpesčiai ir klausimai, keliami spaudoje, yra lietuviško identiteto išsamoninimas, išvystymas ir išlaikymas. Jos brandūs straipsniai iš Australijos lietuvių spaudos būna perspausdinami Amerikos ir Kanados lietuvių spaudoje. Lietuviškam kultūriniam palikimui išsaugoti išeivijoje, nuolat budint lietuvių kalbos, tautosakos, lietuviškų dainų, tautinių drabužių ir senųjų lietuviškų papročių sargyboje, ji yra giliai įžvalgi ir net autoritetinga. Pastaraisiais metais ji, kaip meno

tyrinėtoja ir meno istorikė, paskelbė straipsnių — studijų „Aidų“, „Metmenų“ ir „Lituanus“ žurnaluose.

Bronė Zaronskaitė — Mockūnienė

Rašyti pradėjo būdama pirmoje gimnazijos klasėje ir kūrybą tęsė iki pasitraukimo į Vakarus. Po ilgos pertraukos vėl pradėjo rašyti Australijoje. Reiškiasi kultūrinėje, visuomeninėje veikloje mokytojauja Lituanistiniuose kursuose. Lietuviškos spaudos „Mūsų Pastogės“, „Tėviškės Aidų“ ir „Adelaidės Lietuvių Žinių“ ilgametė bendradarbė. 1978 metais už grožinės literatūros veiklą laimėjo Akademinio Skautų Sąjūdžio premiją. Premijuotą veikalą netrukus žada išleisti ASS leidykla Chicagoje. Ji savo kūrybą skaito literatūros vakaruose ir per lietuviškas radio valandėles. Yra dažnai kviečiama skaityti paskaitas tautinėm ir bendruomeninėm temom. Šalia rašymo randa didelį pasitenkinimą tapyboje.

Valė Marcinkonytė — Neverauskienė

Lietuvoje jos eilėraščiai pasirodė „Jaunimo Dienų“ žurnale. Mėgo taip pat rašyti įvairius rašinius. Nuo 1968 metų bendradarbiauja „Mūsų Pastogėje“. Australijoje yra parašiusi nemažiau 60 reportažų, recenzijų ir straipsnių, kurie apjuosia įvairius minėjimus, kultūrinius ir meninius parengimus bei užjūrio svečių gastroles. Nuo 1954 metų yra aktyvi „Vaidilos“ teatro narė ir dalyvauja lietuviškoje radijo valandėlėje.

V. Marcinkonytė-Neverauskienė, J. Vaboliene, E. Dainienė, A. Lukšytė-Meiliūnienė, A. Vesčiūnaitė-Janavičienė, G. Kazokienė

Lidija Šimkutė — Pocienė

1974 metais, būdama Krašto valdybos narė jaunimo reikalams, gvil-deno spaudoje klausimus, susijusius su jaunimo ir tautinio sąmoningumo problemomis. Lituanistinių kursų dėstytoja ir lietuviškos radijo valandėlės dalyvė. Nors poetinius bandymus pradėjo jaunystėje, tačiau jos pirmas "Antrasis ilgesys" tebuvo išleistas 1978 metais. Kiti eilėraščiai kiek anksčiau pasirodė "Metmenyse", o vėliau "Aiduose" ir "Draugo" Mokslo, Meno ir Literatūros priede. Nors jos pagrindinė išraiška glūdi poezijoje, tačiau dažnai yra kviečiama skaityti paskaitas per įvairius lietuvių bendruomenės ir Baltic Youth Seminar parengimus. Jos kultūrinių temų straipsniai ir paskaitos buvo atspausdinti "Mūsų Pastogėje", "Aiduose" ir "Proceedings" leidiniuose. "Vilnius University 400 Years" leidinio ir žurnalo "Lituanus" bendradarbė.

Agota Pusdešrytė — Stepanienė

Spaudoje ir visuomeninėje veikloje pradėjo reikštis būdama studentė Žemės ūkio Akademijoje Dotnuvoje. Yra rašiusi į "Moterį" ir "Naująją Vaidilutę". Karo metu pasitraukusi į Rostock miestą Vokietijoje, buvo radiofono vedėjo Stonio pakviesta skaityti paskaitas Lietuvos moterims. Įsikūrusi Pietų Australijoje, aktyviai dalyvauja Ateitininkų Sąjūdyje, L.K.M. Draugijoje ir mokytojų Lituanistiniuose kursuose. Spaudai rašė jaunimo auklėjimo klausimais. Pastovi "Australijos Lietuvio" ir "Tėviškos Aidų" korespondentė. Nuo 1967 iki 1978 metų redagavo ir dažnai pati savo straipsniais užpildė "Moterų Pasaulį" ("Tėviškos Aidų" mėnesinis priedas moterims).

Janina Barštytė — Vabolienė

Lietuviško ansamblio narė Danijoje. Gabi kanklininkė ir koncertų pranešėja. Turėdama kiek laisvesnio laiko, aprašinėja įdomesnius įvykius iš lietuvių bendruomenės gyvenimo "Mūsų Pastogėje" ir "Adelaidės Lietuvių Žiniuose". Būdama Krašto valdybos narė švietimo reikalams, domisi ir rašo lietuviško švietimo klausimais Australijoje.

Elena Kabailaitė — Jonaitienė

Diplomuota kalbininkė ir pedagogė dažnai skaito savo specialybės paskaitas ir bendradarbiauja spaudoje ("Mūsų Pastogė", "Tėviškos Aidai", "Skautų Aidai", "Mūsų Vytis" ir t.t. Gyvena Sidney, redaguoja "Mūsų Pastogės" — skautų ir kultūrinį skyrį.

• MOTERYS PASAULYJE

Los Angeles Birutiečių valdyba: Elena Pažėrienė, Monika Gasparonienė, Veronika Andrašūnienė, Janina Radvenienė, pirm. Albertina Milienė, Alfa Pažiūrienė, Filomena Galdikienė

Los Angeles birutiečių gegužinė, kurią jos suruošė rugsėjo 6-tą dieną gražiamе Santa Monikos pajūryje esančiame p.p. Julijos ir Emilio Sinkių sode, praėjo su dideliu pasisekimu. Svečių iš ard ir toli suvažiavo apie du šimtai. Oras buvo labai palankus, maistas geras ir turtingas laimėjimų stalas. Todėl visi išsiskirstė patenkinti, o birutietės, nors ir daug darbo turėjusioms, liko gražaus peleno, iš kurio, tuoj sušaukusios valdybos posėdį, nutarė pasiūsti okupuotą Lietuvon tris vertingus siuntinius. Los Angeles birutietės jau nuo skyriaus įsikūrimo 1952 metais, visą laiką ir įvairiais būdais šelpia tokius už geležinės uždangos esančius asmenis, kurie iš kitur jokios pagalbos negauna. Neapleidžia jos ir vietinių reikalų, visuomet atskubėdamos su auka jaunimo užmojams lietuviškai spaudai paremti.

Nelaukdamos ir nedelsdamos, birutietės vėl daro planus sekančiam renginiui. Ateinantį sausio mėnesį jos yra numačiusios iškilmingą mirusių narių minėjimą ir kultūrinę popietę. Minėjimas prasidės Šv. Mišiomis lietuviškoje Šv. Kazimiero bažnyčioje, o parapijos salėje bus literatūrinė ir muzikinė dalis, kuriai išpildyti jau numatytos kelios mūsų kolonijos menininkės — birutietės. Po meninės dalies bus vaisės. Tokį minėjimą Los Angeles birutietės jau yra keletą kartų ruošusios ir

publika labai šiltai tam pritaria. Be to, buvo pasiūlyta, kaip kad buvo daryta praityje, suruošti bendrą birutiečių ir ramovėnų popietę.

RŪTA SAKIENĖ

Ramunė-Vanda Kralikauskienė "Moters" bendradarbė taip pat studijuoja ir tapybą.

TAUTODAILININKĖ ALDONA VESELKIENĖ

Kaip ilga ir nenutrūkanti gija tiesiasi Aldonos Veselkienės gyvenime atsidavimas mūsų liaudies menui. Ir tai jau nuo tada, kai abu su broliu supdavosi didžiulėse mamos staklėse. Ji, puiki verpėja ir audėja, visus namus buvo išpuošusi dailiais savo darbo audiniais. Nėra abejonės, kad mamos dėka iš 8 vaikų šeimoje 4 moka austi (brolis — tekstilės inžinierius).

Atsiradusi Vokietijoje, Salzburge, Aldona vienerius metus mokėsi audimo meno. Vėliau — Montrealio YMCA'os mokykloje. 1949 m. ji jau ištato savo darbus Toronto Canadian National Exhibition. Vėliau dalyvauja daugelyje parodų Kanadoje ir JAV (dvi jos juostos, kaip nuolatiniai eksponatai, yra išstatytos Ottawos muziejuje). 1962 m., persikėlus su šeima į Čikagą, Meno Institute pusmetį tobulinosi "fiber art" srityje.

Ar suskaičiuotume, kiek kartų Aldona sėdo į stakles, demonstruodama audimą, kiek puikių tautinių drabužių, jos rankomis išaustų, vilkėta jaunamaričių, solisčių, visuomenininkių? O kur dar dalyvavimas lietuvių ir amerikiečių audimo kursuose, programose, skaitymas paskaitų, skaidrių rodymas, žodžiu — nuoširdus noras sužadinti mūsų moterų tarpe meilę savam, nepakartojamam liaudies menui — audiniams!

Paklausta apie savo judrią veiklą šioje srityje, ji tik prabėgomis sumini paskutinių kelerių metų laikotarpyje dalyvavimą visur, kur tik buvo galima parodyti saviesiems ir kitataučiams mūsų liaudies meno kraitį:

"1974-75 metų rudens ir žiemos sezono metu Jaunimo Centre vykusiuose meno mėgėjų kursuose mokiau juostų audimo. 1975 m. liepos mėn. dalyvavau su Montrealio "Vaivorykštės" projekto tautodailės paroda Ottawoje. 1975 m. rudenį Čikagoje reziduojančių konsulų žmonių priėmimo demonstravau juostų audimą. 1976 m. Milwaukee, Wisconsin'o valstijoje, Tautybių meno festivaly, specialiai lietuvių pastatytam namely, rodžiau audimą. 1977 m. rudenį teko dalyvauti ir rodyti audimą skandinavų festivalyje Bishop Hill, Illinois. 1978 m., Lietuvių Pasiuntinybei Washingtone paprašius, išaudžiau ir aprengiau taut. drabužiais lėlę, kuri, kaip kalėdinė dovana, buvo įteikta tuometinio prez. Jimmy Car-

Aldona Veselkienė — prie staklių savo studijoje (nuotr. R. Jelionytės)

terio dukrelei Amy. 1980 m. sausio mėn. Čikagos miesto viešojoje bibliotekoje buvo suorganizuota vestuvinių drabužių paroda, pavadinta "The Wedding". Buvo eksponuojami lietuvių, lenkų, švedų, žydų ir italų vestuviniai drabužiai. Lietuvių skyrius iš kitų išsiskyrė tuo, kad visi eksponatai: A. Tamošaitienės du kilimai, jos ir Ald. Veselkienės mot. vestuviniai drabužiai bei Ant. Tamošaičio daryta skrynčia buvo rankų darbo.

1980 m. kovo 16 d. įsteigtas Lietuvių Tautodailės Institutas, Čikagos skyrius, kuriam man tenka pirmininkauti. Institutui, įkurtam dail. A. ir A. Tamošaičių, priklauso jau nuo 1977 m. Jo centras yra Toronte. Kiekvieną vasarą, nuvažiavus pas Tamošaičius, ten vis pagilinu savo žinias. 1980 m. balandžio 18 d. Čikagoje, Jaunimo Centre, įvyko labai sėkmingos A. ir A. Tamošaičių knygos "Lithuanian National Costume" sutiktuvės su dail. A. Tamošaičių paskaita, filmo ir skaidrių rodymu.

1980 m. gegužės 3 d. Balzeko lietuvių muziejaus moterų gilda suorganizavo taut. drabužių parodą. Aukštaičių, vilniečių, kapsų, zanavykų, žemaičių, Klaipėdos krašto apylinkių drabužius modelavo Čikagos jaunimas. Tai buvo iškilmingas renginys Drake viešbučio patalpose su pietumis ir po to vykusia paroda, palydėta kanklių ir birbynės muzika. Čia teko būti parodos komentatore. Apie audimą kalbėjau ir jį demonstravau Čikagos šv. Kazimiero seserų vienuolyne.

Amerikiečiams lietuviškąjį audimą tenka pristatyti taip vadinamuose "Urban Gateways" programose — "workshops", kurios užtrunka 2-4 val. Pvz. teko rodyti skaidres ir rinktnių juostų audimą Peoria, Ill., mokytojų konferencijoje. Taip pat priklausau

sau vienai iš "weaving guilds" — audėjų susivienijimui; daug jų yra įsteigta Kanadoje ir JAV. Dail. A. ir A. Tamošaičiai ne kartą yra pravedę audimo kursus kanadiečiams; man juose tekdavo skaityti paskaitas, pamokyti juostų audimo ir t.t. 1981 m. sausio 17 d. Čikagoje, šv. Kazimiero seserų vienuolyno patalpose, buvo suorganizuoti ir praveisti šešių savaitių audimo kursai, kurių organizavimas didžiąja dalimi buvo mano rūpestis.

Visi šie darbai darbeliai — tai tik kelias, grindžiamas Lietuvių Tautodailės Instituto didiesiems užmojams. Instituto tikslas — atgaivinti lietuviško audimo meną, nes lietuvė moteris visada buvo kūrybinga, išlaikiusi savo tautinio meno tradicijas. Išeivijoje betgi audimo būklė yra labai apgailėtina. Nors dar yra vyresnio amžiaus moterų,

A. Veselkienės austi aukštaitiški rūbai

mokančių austi, tačiau jos jau nusi-
grėžė nuo naminių audinių ir nebe-
nori šiuo darbu užsiimti.

Tad viliamės, kad LTI veikla su-
žadins norą lietuvėms moterims (o gal
ir vyrams?!) pradėti domėtis mūsų
nuostabaus grožio audiniais; gal iš-
mokę jie išsiaus sau tautinį drabužį ar
šiaip dekoratyvinį audinį", baigė savo
pasikalbėjimą tautodailininkė Ald. Ve-
selkienė.

Negalima būtų nepaminėti, kad ši
energinga ir darbšti moteris, tiek daug
laiko skirianti audimui ir jo propa-
gavimui, yra veikli Lietuvių Skau-
čių Sėsėrijoje, vadovavusi Nerijos
skaučių tuntui, savo rankų darbu ir
organizavimu daug prisidėjusi kasme-
tines skautų Kaziuko muges ruošiant.

Tesitiesia prieš ją lygus, platus ir
sėkmingas margųjų raštų takas!

Sofija Jelionienė

IR VĖL NAUJAS KAPAS

Retėja mūsų vyresnioji karta išėvi-
joje. Praėjusių metų rudenį užbaigė
šios žemės kelionę daug nusipelniusi
mūsų tautai a.a. dr. Aldona Šliūpaitė.
Tad ir vėl sustojome prie naujo ka-
po . . .

Dr. A. Šliūpaitė gimė 1886 m. lie-
pos 26 d. Niujorke. Jos tėvas — dr.
J. Šliūpas buvo žymus mūsų spaudos
draudimo ir nepriklausomais Lietuvos
laikais visuomenininkas, kultūrininkas,
spaudos bendradarbis, "Aušros" re-
daktorius, kelių knygų autorius ir t.t.
Jos motina buvo L. Malinauskaitė-Šliū-
pienė, kuri irgi buvo anų laikų rašy-

toja-poetė, pasirašydama Eglės slapy-
vardžiu.

Jaunystėje A. Šliūpaitė pasiryžo būti
gydytoja. Tais laikais studijuoti mo-
terims buvo labai sunku, o ypač medi-
ciną. Tačiau josios pasiryžimas ir
darbštumas viską nugalėjo, ir 1908 m.
ji baigė mokslus Philadelphia, Pa.,
Women's Medical College, gaudama
medicinos daktarės laipsnį (M. D.).

I pasaulinio karo metu ji su tėvu
atvažiavo į Lietuvą, nes norėjo padėti
nuo karo nukentėjusiems saviesiems.
Ją prie to traukė gili artimo meilė ir
pasiaukojimas kenčiantiems. Ji ypač
rūpinosi motinomis ir vaikais. Ji taip
pat daug pasidarbavo Kaune, kai buvo
steigiama Raudonojo Kryžiaus ligoni-
nė. Ji tarpininkavo ir tarptautinėms
organizacijoms, nes mokėjo anglų
kalbą, kaip pvz. JAV-bių "Hoover
Food Administration" ir kitoms, ku-
rios šelpė karo pabėgėlius maistu ir
pan. Ji glaudžiai bendradarbiavo ir
su Amerikos Raudonojo Kryžiumi,
kuris taipgi daug padėjo sergantiems,
prisiųsdamas vaistų ir kitų reikalingų
daiktų. A. Šliūpaitė dėstė ir Lietu-
vos universitete ginekologiją (moterų
ligų mokslą), o taip pat buvo bendra-
darbė ir "Medicinos" žurnalo. Lietu-
vos vyriausybė už nuopelnus pirmai-
siais nepriklausomybės metais ją ap-
dovanojo Vytauto Didžiojo ordėnu.

Į JAV-bes ji sugrįžo 1931 m. ir ver-
tėsi privačia medicinos praktika Niujor-
ke. 1965 m. pasitraukė į poilsį ir
apsigyveno Santa Monica, Californijoje.
Ten a.a. Aldona Šliūpaitė ir mirė
1980 m. spalio 28 d. Jos pačios pagei-
davimu palaikiai buvo atvežti į Čikagą
ir palaidoti Lietuvių Tautinėse kapi-
nėse, šalia tėvo a.a. dr. J. Šliūpo.
Paskutinėje šios žemės kelionėje ją
palydėjo jos brolis inž. V. Šliūpas,
giminės ir artimieji.

Paliktu testamentu a.a. dr. A. Šliū-
paitė įamžino savo tėvų vardą studen-
tų stipendija Pensilvanijos universi-
tete, o taip pat paskyrė dalį ir motinos
monografijai išleisti.

S. G.

A.A. ONA KARIBUTIENĖ

Kilusi iš talentingų kupiškėnų Šlapelių
šėimos Ona Kaributienė, dar būdama
paauglė, jau buvo lietuviškų juostų audėja.

Lietuvoje dirbo Paštų Žinyboje Kaune
valdininke. Vėliau, iš Lietuvos pasitraukus,
Vokietijoje, kad ir nelengvose stovyklų
sąlygos nenuilstamai audžia savo gražiasias
juostas, kuriomis neretai apdovanojami
okupacinių valdžių stovykloms paskirti
pareigūnai. Su jomis, t.y. juostomis ir kitais

rankdarbiais, dalyvauja įvairiose parodose.

Amerikoje gyvena ir dirbo Rochestery,
vėliau Los Angeles. Čia ne tik nemetusi
savo pamėgtojo audimo meno, bet su juo
supažindinusi ir jaunąją kartą mokyklose.

Darbšti, išradinga ir pasišventusi namų
vaidilutė, ji mirė staiga ir netikėtai 1980 m.
balandžio 14 d. Likęs vienišas, liūdintis
vyras Juozas niekaip negali susigyventi su
likimo dalia, kai iš visų kerčių žvelgia vie-
numa . . .

A.A. O. KARIBUTIENĖS MIRTIES METINĖMS. D. MICKUTĖ-MITKIENĖ SVETIMAN SMĖLIN ...

*Svaigo jaunystė, lyg žiedai liepų
Per šventą Oną gimtojų pakluonėję —
Nūdien tik aidas jos atsiliepia
Atsiminimais ilgesio klony ...*

*Bet lietuvaitė ilgesį vaiko,
Kai šilko gijų veria į nytis,
Ir šaudyklėlę taikliai nutaiko —
Juostose raštai tulpėmis žydi!*

*Pririnki, sese, tiek margų juostų,
Kad vieškelėliui nutiest užtektų
Lig pirmutinio, arčiausio uosto —
Juo mūsų mintys Rytuosna lėktų! ...*

*Glaudėsi gijos, vis naujam raštui,
Guldamos juoston ir pagalvėlėn ...*

*Gulė AUDĖJA — ne savo Krašto —
Toli nuo Kauno — svetiman smėlin ...*

AUSTRALIJS LIETUVĖS MOTERYS

MELBOURNO KATALIKŲ MOTERŲ DRAUGIJA 30 METŲ TIESOS IR MEILĖS TARNYBOJE

Didesniuose Australijos miestuose kūrmosi pradžioje lietuvės moterys susispietė į draugiją, kad savo darbu padėtų artimui ir tarnautų Dievui ir tėvynei Lietuvai.

Melbournio lietuvių bendruomenėje egzistuoja dvi moterų draugijos: Lietuvių Katalikų Moterų Draugija ir Socialinės Globos Moterų D-ja. Jos abi tarpusavy draugiškai sugyvena ir didesnius parengimus kartu ruošia.

Melbournio Lietuvių Kat. Moterų D-ja š. m. rugpjūčio mėn. 15 d. atšventė savo 30 metų gyvavimo jubiliejų. Įsikūrimo dieną jos pasirinkusios dangaus karalienės Marijos šventę, kuri ir yra draugijos dangiškoji Globėja.

Šventę pradėjo šeštadienio vakare iškilminga vakariene Melbournio Lietuvių Namuose, kurioje dalyvavo visos narės su "antromis pusėmis", organizacijų atstovai, svečiai ir trys lietuviai kunigai.

Negalėtume įsivaizduoti Melbournio lietuviškų organizacijų gyvenimo be Kat. Moterų D-jos ir jos ilgametės, veiklos pirmininkės Halinos Statkuvienės. Ji yra draugijos ašis, lietuviško židinio ugnelės saugotoja. Organizacijų atstovai iškėlė draugijos didelį įnašą į lietuvių organizacijų gyvenimą ir įvertino veiklos pirmininkės malonų, draugišką bendradarbiavimą.

Besivaišinant įvairiais skaniais valgiais, protarpiais vyko ir atskiri meniniai pasirodymai. Džiaugsmingai nuteikė moterų kvartetas, padainuojant skambiai ir įspūdingai dvi dainas. Kvartete dainavo G. Mackevičienė, B. Tamošiūnienė, Z. Pranckūnienė ir G. Jokubaitienė. Jas paruošė ir akompanavo Z. Prašmutaitė. Jaunosios narės Rasa Statkuvienė ir Dalia Didžienė gražiai padeklamavo poetės Marijos Malakūnienės šiai šventei sukurtus eilėraščius. Melbourniškis solistas J. Rūbas savo sodriu balsu padainavo dvi nuotaikingas dainas.

Pirmininkė H. Statkuvienė nuoširdžiais žodžiais padėkojo visiems už atvykimą kartu atšvęsti atsiektą d-jos kelio. Ji taip pat padarė staigmeną — įteikė kiekvienam d-jos išleistą leidinį — "30 METŲ."

Leidinyje yra straipsniai apie d-jos veiklą, sveikinimai, daugybė nuotraukų. Leidinys didelio formato, gero popieriaus. Juo tapo įamžinta d-jos veikla ir darbas.

Pasivaaišinę skaniais pyragais ir kava, svečiai skirstėsi į namus, išsinešdami malonų jausmą, kad lietuvė moteris visapusiškai darbšti, linksmai nusiteikusi, nors kartais ir labai pavargusi.

Draugijos valdybą sudaro: H. Statkuvienė - pirmininkė, E. Mackevičienė — vice-pirmininkė, J. Sikorskienė — sekretorė, E. Bakaitienė — įždininkė, I. Jokubaitienė, E. Krikščiūnienė, L. Keblienė — parengimų vadovės.

Pamaldos

Sekmadienį, rugpjūčio 16 d., Melbournio šv. Jono bažnyčioje Šv. Mišias aukojo kun. Pr. Daukny, primindamas moterų pasiaukojimą čia ir pavergoje tėvynėje. Visos d-jos narės į pamaldas atėjo procesijoje. Prie vėliavos narės stovėjo pasipuošusios tautiniais rūbais.

Meno paroda

Šios 30 metų jubiliejinės šventės proga, katalikės moterys dar sugalvojo paruošti plataus masto meno parodą, kuri buvo atidaryta šeštadienį ir sekmadienį, t.y. rugpjūčio 15 ir 16 dienomis.

Meno parodą organizavo draugijos narė, dailininkė Irena Jokubauskienė. Galima didžiulius Melbournio talentingų asmenų išstatytų eksponatų įvairumu: portretai ir įvairūs tapyti paveikslai, žievelių ir gėlių pavertimas į meno paveikslus, įvairaus pavidalo koplytėlių, koplytstulpių ir kitoki medžio drožinių motyvai. Gražūs spalvos efektai, gauti adata siuvinėtų paveikslų, tautinės lėlės, fantastiški Kalėdų eglutės rankdarbiniai papuošalai, įvairios spalvuotais akmenėliais išklostytos lėkštės, daug įvairių mezginių ir smulkesnių darbų buvo išstatyta.

Dvieju dienų laikotarpyje buvo visiems Melbournio lietuviams džiaugsmo šventė. Jautėme, kad esame gyvi, kad krutame, kad kuriame. Moterys išeina iš kasdieninės aplinkos ir keliauja su lietuviško gyvenimo srove į platumas, į Lietuvos nepriklausomybės siekius.

ALISA BALTRUKONIENĖ

DIRBKI, SESE!

Tėvų tėvai Jums davė įkvėpimo ...
F. Kirša

Susirenkat šiandieną Jūs

Sušilt prie atminimų,

Prabėgusių praėjusių dienų:

30 — pavasarių ir 30 — žiemų!

Po vėliava didžia

Glaudžiai Jūs susibūrę —

Dirbote, sesės, dirbat ir dirbsit!

Pūskite, vėjai, neškit nedalią,

Neškite skausmą iš mūsų širdies —

Daug padaryta, daug numatyta ...

Marija, skausmo Karaliene,

Veski jas ir joms padėk!

Nulenkiame galvas prieš Jus —

Ir gera mažutėji širdy —

Su jumis, per Jumis

Į Rudenį šviesų keliaujam!

Ir saujoj gražiausių rudens spindulių —

Jūsų Darbo ir Aukos —

Ačiū tariam širdingai,

Kad dirbat,

Kad dirbsit!

M. MALAKŪNIENĖ

VIENA DIENA NERINGOJE

Liepos mėn. lietingą Amerikos tautos šventės savaitgalį iš Waterburio išsiruošėm aplankyti savo vaikaičius Vygantą ir Rimą, kuriuos jų tėveliai iš Vašingtono kasmet atveža stovyklauti į Putnamo seselių įsteigtą ir vadovaujamą stovyklą — Neringą. Kai įvažiuojam į Vermonto valstiją, vešli augmenija, lietaus lašais apiberta, saulutei nusišypojuos, blizgėjo vaivorykštės spalvomis.

Besigėrint šiuo reginiu, atsiradom mes jau stovyklos aikštėje, kur tuoj susitikom kun. A. Saulaitį ir seselę Ignę (Marijošiūtę), besiruošiančius šv. mišių apeigom 11 val. stovyklos salėje, o ne įprastame beržynėlyje, dėl lietingo oro. Pasigirdus skambučiui, iš visų 18 namelių pasipylė jaunimas ir sugužėjo salėn-koplyčion užimti savo vietų. Jų dauguma pamaldų metu turi tam tikras pareigas. Mišių skaitymuose, ses. Ignei akordeonu pritariant, iš jaunų krūtinų sklido lietuviškų mišių giesmės, kurių aidas plaukė prie Aukščiausiojo su prašymu laisvės Lietuvai. Kun. A. Saulaitis šv. mišių auką pravedė sumaniai ir jaunimui įtaigojančiai. Nė vienam neteko nutolti nuo pamaldžių minčių, nes beveik kiekvienas, turėdamas kokią nors pasitaravimo pareigą, įnešė Dievo garbei ir savo įnašą.

Pamokslas praėjo pasikalbėjimo stilium apie Kryžiaus ženklą ir Kristaus prisikėlimo prasmės pobūdį. Kopyčios sienose kabojo meniškai paisyti lietuviškų posmelių atsakymai, kuriuos visiems sutartinai atsakinėjant, tuo metu lyg šventoji Dvasia įskrido mažutis paukštelis ir, paskraidęs aplink jaunuolius, ramiai nutūpė palubėj.

Berniukams einant prie komunijos, mūsų visų mintys maldoje skrido į Aukščiausiąjį prašant seselėms, vadovams ir lietuviškam jaunimui sveikatos bei ištvermės šiame neteisbių sujaukta pasaulyje.

Po pamaldų kun. A. Saulaitis aprodė lietuvišką pilį, kurią stovyklautojai pastatė. Pilis įdomi, su apsigynimo vartais, kuorais ir laiptais. Tą dieną turėjęs įvykti istorinis Pietario "Algimanto" vaidinimas dėl lietingo oro atidėtas kitai dienai. Gaila, kad taip ir neteko pamatyti tos misterijos. Stovyklautojai, būreliais pasiskirstę, vadovų nurodymais uoliai ruošėsi pilies puolimui bei jos apsaugai. Pasigirdus skambučiui, visi susirinko valgyklon, stojo eilutėn su padėklų, į kurį darbščios ir mielos šeimininkės dėjo įvairius patiekalus. O tos mielos, jaunimui pasiaukojusios šeimininkės per eilę metų yra tai p. E. Šaulienė su savo talkininkėmis ir seselėmis gamina sveiką ir įvairų maistą, kepa lietuvišką duoną ir pyragus. Po pietų-laisvalaikis, susitikimai su savo tėveliais bei seneliais, kurie atvažiuoja juos lankyti, kiti žaidžia sviediniais arba poilsiauja savo nameliuose.

Malonu stebėti, kai berniukai noriai tarpusavyje susidraugauja ir su tais, kurių tėvai vaikystėje, išblokšti iš savo tėvų žemės, kartu stovyklavę skautų stovyklose. Jų tarpe būdavo ir jaunutis Antanas Saulaitis, kuris tapęs dvasišku vadovu, dabar su didžia meile globoja praeities stovyklų atžalas Neringos stovykloj.

Vienam iš vadovų, tik savaitę išbuvus, teko išvykti namo į Kanadą. Stebėjome, kaip jį visi gražiai išlydėjo su didele procesija.

Atsisveikinom ir mes su miela Neringa, širdyje išsiveždami džiuų jausmą, kad lietuviai neištirps svetimybių jūroje, kol gyvuos tokios stovyklos, kaip Neringa Putnamo seselių ir jų vadovių dėka.

K. Č-nė

Dr. Birutė M.F. Galdikas su draugiškai nusiteikusia orangutanų šeimynėle.

Jaunoji mokslininkė, baigusi University of California, ilgus metus studijavo orangutanų gyvenimo papročius. Ji su šeima (vyras fotografas) apsigyveno tarp, orangutanų Borneo saloje, Indonezijoje. Jos surinkta mokslinė medžiaga yra labai reikšminga. Šias studijas rėmė daugelis tarptautinių mokslo tyrimo įstaigų ir fondų. National Geographic žurnalas jau porą kartų aprašė ir rodė per TV šią reikšmingą mokslinę studiją. Visą tyrimų eigą fotografavo jos vyras ir bendradarbis Rod Brindamour (nuotrauka iš National Geographic, 6 nr. 1980).

VAKARŲ ATSPINDŽIAI ČIKAGOJE

Po vasaros karščių sugrįžta čikagiečiai į savo namus ir pradeda ilgtis vieni kitų. Suėjimai, vakarienės ir kultūrinės popietės užpildo visų savaitgalių kalendorių. Ir Putnamo seselių rėmėjų ruošiamą parodą užpildė visą Jaunimo Centro salę ir balkoną. 1981 -jų metų paroda jau sukaktvinė. Net 20 metų prabėgo, kai Aldona Prapuolienytė suorganizavo pirmąją parodą, kad jaunos moterys galėtų parodyti savo gabumus

išradingai apsirengdamos ir pasipuošdamos. Parodos pelnas skiriamas paremti tom mylimoms Putnamo seselėms, kurios paliečia mūsų visų gyvenimą tiesiogiai ar per spausdintų knygų, žurnalų lapus. Jos dirba Putname, senelių namuose, stovyklose, Montrealyje ir Toronte. "Eglutė" buvo mūsų daugelio vaikų pirmasis laikraštis, o jų spausdintos knygos užpildo ne vieno vienatvės valandas.

**Prašom
sumokėti
"MOTERS"
prenumeratą \$10.00
už
1982 metus!**

Suruošti parodą visuomet reikia darbščių talkininkų, -ių. Jų pavardės suminėtos (36) gražiai išleistoje ir dail. A. Sutkuvienės papuoštoje programoje. Madų parodos koordinatorės — Aldona Prapuolenytė ir Marija Remienė. Abi darbščios ir gabios visuomenininkės. Atrodo, kad ir metai prabėga jų nepaliesdami, kai dirbama kitų gerovei. Tik modeliutojų dukros, eidamos stipriai apšviestu taku, lyg ir sakė, kad štai po dvidešimt metų jau ir mes ateiname jūsų pavaduoti ir pakeisti. Visos gerėjomės Olimpijos Baukienės pačios siūtais drabužiais taip lengvai sugebančios dar prabėgti pro žiūroves. Aišku, mamytės puošiama dukra Alvida Baukutė jau žavi ir jaunatve, ir mokėjimu sau prisiderinti spalvas.

Šių parodų išskirtinis grožis yra, kad į savųjų tarpą sugrįžta lietuvaits, kurios moterų drabužių projektavimo pasaulyje jau yra išsigijusios pagarbą ir vardą. Šį kartą Stasė Koronkevičienė šiai progai suprojektavo vakarinių suknelių rinkinį. Jos suknelės ir padvelkė vakarų saulėlydžių spalvomis. Švelnių spalvų, lengvai krintančių medžiagų, vos besilaikančios ant vieno peties ir spindinčių blizgesiu puošiant krūtinę. Nors mūsų mieste ir vėjai stūgiauja, bet apie grožį pasvajoti visuomet galima. Žiūrovės nesigailėjo ir smagiai paploti. Parodą sumaniai pravedė "Antrojo kaimo" vaidintoja Danutė Mikužienė. Ji negąsdino žiūrovų aiškindama, kiek kainavo medžiagos, arba kiek valandų reikėjo tai suknelei paaukoti. Nusakė spalvą, pridėjo gražių žodžių pynę ir prašė gerėtis.

Miško žalumo dirbtinės odos eilutė prašlama apšviestu taku, ir jauti kaimynių šnabždėsį, kad kiekvienai iš mūsų tiktų. Išnyra Aldona Laitienė, lyg povų plunksnomis pasipuošusi ir atima žadą žiūrovėms. Aišku, reikia būti plonai ir aukštai, ir šilumos pripildytame ištaikingame bute vaikštinėti su tokiu išskirtiniu drabužiu. Blizgančių žvynų švarkelis net vaivorykštės spalvas primena. Aldona jau seniai profesionalė modeliutoja ir savo žiniomis pasidalina su jaunomis lietuvaiteimis jas pamokydama, kaip galvelę pakreipti, kaip šypsena nutaikyti, o gal ir svarbiausia, kaip eiti kojomis vos žemę pasiekiant. Savo įdomiais apsiaustais pasirodė Milda Memėnaitė. Pačios siūti meistrškai užbaigti. Raudoną, vilnos apsiaustą galima dėvėti dienomis, o išvertus pamušalą vėl gaunasi margaspalvis apsiaustas languotos medžiagos. Vienos spalvos drabužis išradingesnei panelei greitai nusibosta. Tų jaunų, gražių modeliutojų pavardės: Olimpija Baukienė, Alvida Baukutė, Audronė Garbenytė, Dalia Bartkienė, Vida Bartkienė, Tina Brazytė, Aldona Laitienė, Joana Krutulienė, Milda Memėnaitė, Stasė Olšauskienė, Daina Pakalniškienė, Elena Blandytė, Irena Kleinaitienė, Roma Prapuolenienė, Gražina Rimkūnienė, Rima

Lizdenytė ir Leda Žilinskaitė.

Namuose rankomis megztų drabužių rinkinį parodė Elena Blandytė. Jos suknelės išmargintos lietuviškais raštais, kurias kelias ji pati modeliavo. Daugiausia viešnių pritarimo susilaukė Petronėlės Kinderienės megztos palaidinukės ir suknelės. Reta mezgėja įdeda tiek daug kruopštumo. Jos raštai tokie smulkūs ir taip sudėtingi, kad vietomis lyg iš mažų dobilėlių lapelių išauga į plačiašakį medį. Ir visi rišasi, išdabindami visą jauną moters liemenį. Tai ypač gražu vakarinėms suknelėms. Palaidinukės vakarui ji išpuošia, išnarsto aukso siūleliais, kurie įneša žerėjimą, kad patys mežginio raštai atgyja, lyg norėdami dar ilgiau pajusti žmogaus šilumą. Ji renkasi švelnias spalvas, kad išryškintų savo raštų įvairumą, bet šiai progai parodė ir raudonų aguonų vakarinę suknelę, kurios raštai ir ryškesnėje spalvoje aiškiai skyrėsi įvairumu ir deriniu. Ir kaip sunku nustoti ploti, kada tiek daug darbo įdėta į tą vieną išskirtinį drabužį. Su megztais drabužiais dar pasirodė E. Radvilienė, Lelė Sodeikienė, kurios megzta įvairių spalvų švarkelis susilaukė daug katūčių, ir Bronė Srugienė.

Kadangi sportas yra dabar labai madoje, tai madų kūrėjai stengiasi įnešti ir čia spalvos ir įvairumo. Taip ir prajuokino žiūroves modeliutojos, pasirengusios bėgioti po parkus. Violetinės palaidinukės, išsiptusios gelsvos kelnės ir dar įdomesnės violetinės storos iki kelių kojinės. Tokios kojinės apsaugo nuo sniego ir visokių ligų. Kažkada jas nešiojo žmonės, kurie sąnarių ligas jautė ateinant, o dabar jau ir gražu, ir įdomu, nes mada.

Sunku buvo skirstytis, kai tiek minčių, kurias norisi pasidalinti su toliau sėdinčiomis kaimynėmis. Dar ilgai telefonų linijos buvo užimtos šios parodos įspūdžiais ir komentarais besidalinant.

GAILUTĖ VALIULIENĖ

• SVEIKATA

ORO CHEMIJA IR JO BIOCHEMINĖ REIKŠMĖ

JONAS PRUNSKIS, DIPL. CHEMIKAS

Be maisto žmogus gali išgyventi kelias savaites, be vandens žmogus išgyvena kelias dienas, tačiau be oro žmogus gali išgyventi tik kelias minutes. Jeigu žmogus išbūtų nealsavęs 6-7 minutes, tai jo smegenys būtų sugadinti visam amžiui. Oras — tai deguonies šaltinis žmogui. Oras

yra nematomos dujos, susidedančios iš 78% azoto, 21% deguonies pėdsakai (0.03%) anglies dvideginio, mažiau 1% taip vad. inert dujų — kaip argono. Inert dujos yra neveiklos, t.y. nesudaro junginių su kitais elementais. Vandens garų ore kiekis priklauso nuo oro drėgmės. Pagaliau ore yra įvairūs teršimai, kurie miestuose susidaro nuo automobilių, fabrikų, dirbtuvių. To oro teršimo kaime ir laukuose yra labai mažai, kaip sakoma, kaime yra grynas oras, o miesto ore pilna oro taršos. Apie 95% oro yra 12 mylių storumo juostoje aplink žemę, bet tik 5 mylių juostoje apie žemę yra užtekčiai deguonies alsavimui. Tas sluoksnis vad. troposfera.

Dabar šiek tiek apie oro komponentus. Iš jų svarbiausias yra deguonis, be jo žemėje sustotų bet kokia gyvybė, degimas, puvimas bei rūdėjimas, be jo nebūtų ir vandens. Deguonis yra dujos, bet prie tam tikros temperatūros spaudimo jas galima suskystinti. Vandenilis ir deguonis yra dujos, tačiau sujungus 2 atomus vandenilio ir vieną atomą deguonies, prie tam tikrų sąlygų gaunamas vanduo, kuris žemiau nulio C° virsta kietu ledu, o virš 100 C° garais. Vanduo irgi reikalingiausias cheminis junginys, be kurio negali tarpiti jokia gyvybė. Be oro deguonies gali augti tik kai kurios bakterijos, bet ir jos deguonį gauna iš medžiagos, kurioje jos auga. Žmogus deguonį gauna alsavimo dėka per plaučius. Plaučiuose hemoglobinas paima deguonį, o esamą anglies dvideginį atnešą iš kūno, hemoglobinas plaučiuose atiduoda orui. Taigi plaučiuose vyksta anglies dvideginio deguonies biocheminis procesas dėka hemoglobino esančios geležies. Daugiausia ore yra azoto — 78%. Azotas yra dujos. Ore esantis azotas žmonių nenaudojamas, o yra tik kai kurių bakterijų, kurios naudoja oro azotą. Tų bakterijų randasi ir ant ankštinių augalų šaknų, todėl ūkininkai žinojo ir Lietuvoje, kad ankštiniai augalai praturtina žemę azotu. Šiaip azotas yra kaip žmogui, o taipgi ir bet kuriai gyvybei reikalingas. Azotas įeina į baltymų sudėtį, tačiau žmogus gauna azotą ne iš oro,

bet iš maisto. Maisto azotas yra pagrindinis augimo elementas. Be azoto maiste gyvybė negali augti, atsistatyti susinešijusių ląstelių, pasigaminti kūno baltymų, enzymų ir kitų kūno biocheminių junginių. Oro buvimas ir jo tankumas labai pastebimas kalnuose. Nuvažiuok į Colorado kalnus ir pajusi aukštumoje deguonies stoką, o tavo automobilis aukštumoje nenorės normaliai traukti dėl oro returno ir deguonies stokos. Oro švarumas yra būtinas žmogui. Išnaudotas ir nešvarus mieste oras žemės sukimosi dėka, saulės veikimo ir šildymo, radiacijos bei kitų faktorių maišosi tarp žemesnių sluoksnių su aukštesniais ir tuo apsisalo, tačiau rūkai šį procesą trukdo. Rūke gausūs vandens garai jungiasi su iš fabrikų pakilusiu sieros dvideginiu, iš kurio pasigamina sieros rūkštis, kuri jau turi nuodingų žmogui efektų, kas ypač pasireiškia prie jūros esančiuose miestuose, kaip Los Angeles, Londone taip vad. "smog" formoje, kas ypač atsiliepia į plaučių ligas. Didžiausias miestuos užteršimas susidaro nuo akmens anglių degimo — sieros dvideginio. JAV, Kanados didmiesčiuose oro užteršimas daugiausia susidaro dėl automobilių, gausmo. Sudegant automobilių gazui, pasigamina milžiniški kiekiai anglies vandenilio įvairių junginių, kurie susidaro veikiant saulei ir drėgmei, erzinančiai veikia į akių ir plaučių gleivines plėveles. Be fabrikų ir automobilių išmetamųjų dujų, miesto taršą didina milijonai žmonių trindami savo batus, kai vaikšto, bei automobilių padangos juos stabdant. Amerikoje yra virš 100 milijonų automobilių kurie sunaudoja virš 90 bilijonų galonų gazo. Ar įsivaizduoji, kokią didelę oro taršą tai sudaro? Miesto taršą sudaro sieros ir anglies dvideginiai bei anglies ir hidrogeno įvairūs junginiai, be to, azoto dvideginis, švino jung., kurio yra gazoline, be jų dar prisideda berilium ir asbesto junginiai. Be minėtų oro užteršimų, reikia paminėti radiaciją. Be vietinės radiacijos, kuri vyksta žmoguje ir iš uolienų aplinkumoje, dar radiacija vyksta ir iš viršaus. Pvz. 5000 pėdų aukštyje radiacija yra dvigubai didesnė negu jūros lygyje. Kada rusai ar kinai sprogdina atominę bombą, tad jų radiacija pasiekia ir mus. Taigi maža radiacija žmogaus viduje nuo kalio bei anglies vyksta nuolatos. Išorinė radiacija, taip vad. kosminė iš oro erdvės didina radiaciją, o jeigu dar padidina ją įvairūs atominiai bandymai bei reaktoriai, tai jau gali peržengti žmogaus kūno tolerancijos ribą ir atsiliepti į gėnas, t.y. į paveldėjimo pradus ir neigiamai atsiliepti į būsimas kartas, jau nekalbant apie didelę radiaciją, kuri gali pakenkti žmogui tiesiogiai, o tas pakenkimas gali būti iki žmogau mirties bei organų sužalojimų, jeigu radiacija didelė. Nežalinga aplinkos radiacija žmogui yra 4.3 roentgenų per 30 metų. Roentgenas tai yra standartinis matavimo vienetas radiacijai.

Ta radiacija neturi viršyti 10 roentgenų per tą laikotarpį, kad neatsilieptų į žmogaus sveikatą. 800 roentgenų radiacija užmuša žmogų vietoje, tas gaunasi prie atominės bombos sprogimo. Mažesnė negu 800 roentgenų radiacija žmogų apdegina, praranda jis plaukus, naikina kraujo rutuliukus, o nuo anemijos bei infekcijų (sunaikinus baltuosius kraujo rut.) žmogus miršta. Kitaip sakant išsivysto radiacijos liga ir minėti simptomai priklauso nuo radiacijos dydžio. Radiacijos ligą gydo kraujo transfuzijomis, o dėl stokos baltųjų kraujo rutul. infekciją sulaiko antibiotiniais vaistais. Specialaus gydymo radiacijos ligai gydyti nėra. Susekti radiacijai ir jos dydžiui matuoti yra labai jautrus geigerio aparatas, kuris suseka ir labai mažą radiaciją.

Oro užteršimas miestuose sieros chemikalais, anglies azoto dvideginiais, veikiant drėgmei, gaunasi jų rūkštys, kas suerzina akių, plaučių gleiv. plėveles ir per ilgesnį laiką iššaukia jų chroniškus uždegimus. Vyriausybės, matydamos tokį pavojų sveikatai, savo valstybėse sukūrė agentūras, kurios rūpinasi oro švara. Didmiesčiuose miestuose oro taršai sumažinti buvo uždaryta eilė didelių fabrikų, kaip geležies krosnių, asfalto ir anglių dervos įmonių, štakernių ir kitų. Automobilių pramonei įsakyta gaminti automobilius su mažesne oro tarša. Jūs dažnai matote didmiesčiuose miestuose važiuojančias mašinas su užrašu "Air Polution Control", kurios rūpinasi mūsų miestų oro tarša su policinėmis priemonėmis teisėmis. Oro tarša ne vien žmogaus sveikatai kenksminga, bet nuo jos greičiau rūdyja geležis, blogiau laikosi dažai, kitaip sakant, oro tarša neša milžiniškus nuostolius. Ypač reikia žiūrėti mums patiems, kad taisant garažę mašiną, būtų gera ventiliacija, nes automobilio išmetamos dujos turi daug anglies vėndeginio, kuris su kraujo hemoglobinu sudaro pastovius junginius ir sutrukdo plaučiuose deguonies bei anglies dvideginio pasikeitimams, kas priveda prie mirties.

SEPTYNI SVEIKATAI PALAIKYTI NURODYMAI

Iš ispaniško "La Pura Vordad" sulietuvino
Aleksandra Vaisiūnienė

Mes visi turime pažinti Dievo nurodymus kelius, kurie veda mūsų gyvenimą į sveikatingumą, ir eidami jais pasinaudosisme džiaugsmu, kurį suteikia mums gyvenimas, išsilaikydami pilnoje energijoje.

Galbūt visiems įdomu bus žinoti, kad tik

vien Jungtinėse Amerikos Valstybėse randasi apie 2.000.000 gyventojų, kurie negali dirbti tik vien dėl to, kad yra invalidalai, sukaustyti vienokių ar kitokių ligų.

Nežiūrint medicinos srityje pasiektų progresyviųjų atradimų ir apsisaugojimo priemonių nuo įvairių ligų, kaip pvz.: vėžys, širdies ligos, reumatas, artritis bei kitos modernios civilizacijos ligos, aliarmuojančiai užmokame už jas per ankstyvą mirtimi. Be to, ir kiti milijonai žmonių, ar jaučia pilną entuziazmą gyventi, ar turi pakankamai energijos? Ar esame laisvi nuo negalavimų, dejavimų, skausmų ir ligų? Ar mes jaučiamės sveiki, dinamiški, energingi ir ar mes galime pasakyti: "aš esu laimingas, kad gimiau". Tikriausiai ne. Mes save priskaitysime tik prie tų, kurie gali pasakyti, kad aš jaučiuosi tik vidutiniškai.

Ligų priežastys

Mes nesusergame pripuolamai, o visuomet yra tam priežastis. Visuomet savyje galime nustatyti ligą, ar tai būtų paveldėjimo keliu, ar fizinės kančios, kurios mus kamuoja nuolatiniai.

Dievas, sukurdamas pasaulį, taip pat mums nenustatė, kad mes būtume ligoniai, priešingai, net nurodė maistą, kurio mes turėtume maitintis. Ligos susigaudome mes patys sau. Dievas, priešingai, apaštalui Jonui buvo liepęs, kad jis vienam sergančiam bažnyčios tarnui prirašytų: "jis nori, kad jis pasveiktų ir visuose savo reikaluose pajauštų progresą". Tokia buvo jo valia.

Kodėl šiandieną tiek ligonių turime visame pasaulyje? Todėl, kad pasaulyje egzistuoja žmonių sveikatai palaikyti fiziniai nurodymai, tačiau mes juos apeiname ir sužalojame, o tuo pačiu momentu nukencia mūsų sveikata, nes Dievas, sutverdamas mūsų kūną, kiekvienam mūsų judesio funkcioavimui suteikė atskirą veikimo paskirtį. Dievas pasitikėjo mumis ir davė mums teisę, kad mes patys savo gyvenimui nustatytume sveikatingumo kryptį, tačiau mes nurodytos krypties neprisi laikėme.

Neatrasime pasiteisinimo, jei mes savo gyvenime jaučiamės prisilėgti ir nerandame džiaugsmo. Kasdieną vis stebime didesnę skaičių sergančiųjų ir mirstančiųjų žmonių mūsų aplinkumoje. Šis faktas aiškiai rodo, kad pasimetėme iš kelio, kuris davė nurodymus išlaikyti mūsų sveikatingumą. Mes turime iš naujo mokytis, kaip reikia gyventi ir kokie yra tiesioginiai žmogaus sveikatingumo palaikymui fiziniai nurodymai, kurie liečia mūsų kūną.

1) Išlaikykime ramią mūsų galvosena

Vienas iš svarbiausių faktorių, kuris valdo mus ir mūsų kūną, tai yra mūsų pačių galvosena, bet dideliame apgailestavimui daugumas nesuprantame šio gilaus efekto

prasmės, kad mūsų sveikatingumas didele dalimi priklauso nuo to.

Mokslininkų jau seniai yra nustatyta ir išbandyta, kad didelė dalis mūsų kūno negalavimų, kurie turi užvaldę mūsų kūną, glūdi ne kūne, bet mintyje. Kaip blogas virškinimas, atsiradusios viduriuose žaizdos, galvos skausmai, sukrikęs nervutumas ir kitos begalės negalavimų, kuriuos tiesiogiai iššaukia mūsų neigiama galvosena, bet ne mūsų pačių fizinis negalavimas. Ar mes nepastebime šeimų, kurios valgydamos dažnai barasi. Tokios šeimos nariai visuomet turės blogą virškinimą ir kitus vidurių negalavimus, kaip vidurių išpūtimą, dujas ir t.t. Ar daug šiandieną sutiksime tokių šeimų, kurios galėtų pasakyti, kad turi ramią galvosena, nes gyvename pasaulyje, kuris yra perpildytas problemomis, ir visus mus vienodai kamuoja modernišką gyvenimo rūpesčiai. Mes su savo negalavimais galime kreiptis pas gydytoją, psichiatrą, bet šie mums nepadės, jei mes patys savo galvosena nepakreipsime kita kryptimi. Todėl labai patartina savyje auginti gėrį, meilę ir džiaugsmą, nes tik tokiu būdu pasieksime mūsų kūno ramumą.

2) Maistas ir badavimas

Visiems yra žinoma, kad tik nuo tinkamo maisto priklauso mūsų sveikatingumas. Tačiau labai apgailestautina, kad labai mažas nuošimtis žmonių supranta ir priduoja reikšmės mitybai, nes valgo visa tai, ko neturėtų valgyti. Jei ši maistą, kurį mes valgome, duotume pelėms, jos greitai išdvėstų. Kodėl? Mat, daugumas tų maisto produktų, kuriuos mes valgome kasdieną, neturi jokio maistingumo, nes neturi gyvos jėgos, kuri yra reikalinga mūsų kasdieninio gyvenimo gyvybės palaikymui, kad mus maitintų, pridotų energijos, iššauktų žvalumą ir suteiktų sveiko žmogaus išvaizdą. Tačiau mes šį maistą valgome ir nežinome, kad jis kenkia mūsų organizmui, iššaukia mūsų viduriuose negalavimus, įvairius uždegimus, sutrukdo eliminavimą ir daugeliu atvejų veikia net kaip nuodai.

Pagrindinė mitybos bazė yra taikoma visiems vienodai. Tad turime suprasti, pažinti maisto rūšį. Įsisąmoninti, kad tas maistas, kuris yra gaminamas fabrikuose ir turi dirbtiną procesą, netinka mūsų mitybai, nes mes turime maitintis tik tuo maistu, kurį mums nurodė mūsų Sutvėrėjas ir kurį išaugino pati gamta. Tačiau gaila, kad taip mažai kas iš mūsų apie tai galvoja, kokią didelę žalą toks sufabrikuotas maistas padaro mūsų organizmui. Pavyzdžiui, rafinuoti maisto produktai, kaip balta duona, balti miltai, baltas cukrus, vaisiai dėžutės, daržovės negyvos, pasterizuotas pienas. Išmokime gaminti maistą taip, kad kuo mažiausiai jį pažalotume, palikdami jame gyvybę, kuri vienintelė turi gydymo ir sveiko organizmo palaikymo galią. Taip pat labai patartina

naudoti sveiką, natūralų vandenį, ypatingai tiems asmenims, kurie serga vidurių užkietėjimu.

Kitas labai svarbus maisto vartojimo būdas — tai tam tikrais atvejais susilaikymas nuo maisto priėmimo, tai yra trumpalaikis badavimas. Badavimo metodas yra toks senas, kaip žmogaus egzistencija. Visi gyvuliai, kai serga, neima maisto ir instinkto vedami badauja, kol pats organizmas apsisvalo nuo negerumų. Gyvuliai mums nurodo, koks paprastas yra gydymosi, bet efektyvus būdas. Bet mes, ignoruodami gamtos dėsnius, kreipiamės pas gydytojus. Jie mums prirašo piliulių, ir tomis cheminėmis sudėtimis mes savanoriškai nuodijame savo kūną. Būtų teisinga, kad gydytojai ir dietistai mums nurodytų tikrą kelią, kuris be vaistų padėtų mums eliminuoti mūsų negerumus ir susikrovusias kenksmingas medžiagas. Daugumai šios ligos kaip persišaldymai, karštis, skilvio skausmai, galvos skausmai badavimu lengvai pašalinami.

3) Švara ir fizinio elegantiškumo išlaikymas

Nuolatinė savo asmens priežiūra, kaip plaukų, odos, nagų, blogo kvapo, išprovokuoto prakaituojant, priklauso švarai ir sveikatingumui palaikymui. Įprotis rengtis tvarkingai, užsilaikyti švariai, gyventi švariame bute, gerai išvėdintuose kambariuose pakelia mūsų galvosena į aukštumą ir suteikia didelio asmenišką pasitenkinimą. Nenaudokime apspausių rūbų ar gorsetų, nes jie silpnina pilvo muskulatūrą ir sukelia fizinius negalavimus, net kartais atsiliepia į normalų gimdymą, susilpnėjus muskulams. Netinkami bateliai ne tik kenkia mūsų kojoms, bet neigiamai veikia į mūsų organizmą ir nuotaiką.

4) Saulė ir oras

Paimti gerą porciją saulės spindulių yra sveika. Saulės spinduliai padeda kūno veikimui panaudoti fosforo, kalcio ir vit. D veikimą. Stengtis kuo ilgesnį laikotarpį būti gryname ore, bet ne tiesiogiai ant saulės spindulių, o geriausiai pavėsyje. Kvėpuojant stengtis įtraukti giliai orą.

5) Fizinė pratyba

Šiuo atžvilgiu žmonija yra labai nuskriausta ir nukencia atsiradus automobiliams ir kitai dirbtinai susisiekimo priemonei. Visiems dirbantiems trūksta fizinės mankštos. Stebėkime tik apie mus gaubiančias žmonių figūras: vieni per stori, kiti per ploni, tretį pilvoti, ketvirtį skeletai. Jie tikrai nebuvo tokie ir neatrodė taip, bet juos performavo darbo ir gyvenimo sąlygos. Panaudokime nors paprasčiausią priemonę — atliekamą laiku vaišiojimą, kuris irgi daug mums padės, sudegindamas kenksmingas medžiagas.

6) Miegas ir poilsis

Ypač jaunuomenė ir studentija turi klaidingą įsitikinimą miegui ir poilsiui. Jie galvoja, kad gali dirbti daugiau, mokytis daugiau, linksintis daugiau, negu normaliai žmogaus organizmas reikalauja, manydami, kad atgaus prarastą poilsį miegodami. Toks galvojimas yra klaidingas, nes tai ką mes jau praradome, daugiau nebeatgausime ir mūsų kūnas prie tokios nenormalios, varginančios padėties pamažu palaipsniui silpnės ir tik po daugelio metų pastebėsime mums jau padarytą žalą. Žmonės be maisto gali gyventi ilgai, bet be poilsio ir miego — labai trumpai. Miegas mums yra reikalingas, kaip išsikrovusiai baterijai energija.

7) Venkime fizinių nelaimių

Pagalvokime tik apie nesuskaitomas sumas pinigų, kurias turime išleisti apmokant gydytojus ir ligoninėms už mūsų sužalojimų gydymą. Pagalvokime apie prarastą darbo valandas, kurios progresui padarė didelį nuostolį. Koks nuostolis moksleivijai, kai prarasti mokslo metai, mėnesiai ir koks mūsų pačių liūdesys, sužalojant mūsų organo dalį ar visai jo netekus.

Todėl kreipiamės į žmoniją, kad ne tik įsisąmonintumėte septynis mūsų sveikam gyvenimo palaikymui nurodymus, bet juos pritaikinkite kiekvienas savo gyvenime praktiškai.

Mūsų kūno negalavimai ir fiziniai nepritekliai gali labai pagerėti, jei tik mes patys parodysime stiprią valią ir mūsų gyvenimo vairą pakreipsime kita kryptimi, kuri atneš mums džiaugsmą, sveikatą ir sielos ramumą, nes sveikata yra pats didžiausias turtas ir verta kiekvienam iš mūsų dėti pastangas, kad ją tinkamai išlaikytume.

• Madų ir grožio pasaulis

Veda I. KAIRIENĖ

ELEGANTIŠKA PARYŽIETĖ

Paryžietės elegancija sudaryta iš labai paprastų elementų, kurie paimti atskirai nesudarytų jokio įspūdžio, bet drauge duoda moteriai tam tikrą pilną orumo ir žavumo išvaizdą. Jos plaukai visada tvarkingai sušukuoti ir jos veido grimas nepaprastai kruopščiai uždėtas. Madų salono savininkas Claude Maxine sako, kad paryžietė atrodo išskirtinai elegantiškai, nes ji jieško tobulumo sukirpime medžiagoje ir įvairiuose aprangos prieduose. Elegancijai reikia paskirti šiek tiek laiko ir dėmesio, kad ir smulkiausioms detalėms.

Štai kai kurios paryžiečių paslaptys:

MEDŽIAGA

Paryžiuje mėgsta geros rūšies natūralias medžiagas — šilką, vilną, medvilnę, ir liną. Ji mieliau išleidžia daugiau pinigų ribotam skaičiui pirmos rūšies apdarų, dėvimų kelis sezonus, negu, kad pigiems ir prastos rūšies rūbams, išmetamiems po poros mėnesių.

PASIUVIMAS

Paryžiuje rūbai yra labai tvarkingai ir kruopščiai siuveni. Jų kirpimas individualiai pritaikomas dėvičiom. Jie šiek tiek siauresnių pečių, trumpesnėm rankovėm, labiau į liemenį įjimi, negu amerikoniški. Kelnės siuvenamos ilgos, kad kristų ant bato, tik vakare dėvimos — šilkinės šiek tiek virš kaulėlių. Sijonai dėvimi tarp trijų ir dvylikos centimetrų

žemiau kelių. Ilgis pasirenkamas individualiai, koks kam geriau tinka. Paryžiuje vėl dėvimi pakimšti pečiai. Tokios pečių pagalvėlės gali labai elegantiškai atrodyti, jos pailgina liemens liniją ir susiaurina klubus. Kai kurie eilučių švarkai palaidesni, kai kurie įjimi į liemenį, primenantys keturiasdešimtų metų madas. Prancūzai tą stilių vadina "retro".

KOJINĖS

Kojinės ir bateliai gali arba žymiai pataisyti arba visai sugadinti bendrą išvaizdą. Jų spalva turi būt to pačio atspalvio kaip ir dėvima suknelė ar eilutė. Ruda — smėlinė dėvima su raudonų, geltonų, žalių, rudų atspalvių rūbais, o pilka, pilkai ruda ir juoda su rožinės, pilkos, mėlynos, juodos spalvos rūbais. Taip pat galima kojines rinktis visai tokios pačios spalvos kaip suknelė. Jei dėvimi sandalai, prie jų kojines turi būt visos perregimos, o ne su tamsesniais pirštų galais ar kulneliais.

BATUKAI

Paryžietė mėgsta aukštais kulneliais batukus ir čebatus. Žinoma su trijų inčijų kulneliais toli nepavaikšiosi, bet jie taip elegantiškai atrodo prie vakarinių suknelių.

Priedai — rankinukai, šalikai, skarelės, papuošalai kaip ir Kojinės ar batukai gali pataisyti arba sugadinti suknelę ar eilutę.

RANKINUKAI

Nėra reikalo dienos metu dėvimus rankinukus pirkti didžiulius kaip maišus. Daug elegantiškesni yra ant peties pasikabinami arba po pažastimi pasikišami vidutinio dydžio odiniai rankinukai. Jei kam reikia nešiotis daug daiktų, juos reikia susidėti į nedidelį portfelių arba drobinį ar odinį maišą (tote bag). Nepatartina pirkti trumpom rankenom, ant riešo pasikabinamų rankinukų. Jie senamadiški. Nedėvimi taip pat kasdieniniai rankinukai su išgeiginiais rūbais. Vakariniai rankinukai kuo mažesni ir dailesni, tuo labiau tinkami.

PAPUOŠALAI

Papuošalai turėtų būti paprasti ir originalūs ir pastebimi. Paryžiuje dabar sagstomos įvairios sagtys, segamos su trupučiu humoro ir fantazijos. Tos sagtys grupuojamos po dvi ir po tris — segamos prie apikaklių, atlapų, dekoltojų suknelių, rankogalių ir dirželių. Taip pat su "retro" rūbais dėvimos didelės žemiau peties segamos sagtys. Populiarūs — taip pat ir auskarai, nedideli, bet kabantys, madoje ir puošnios šukos ir sagtys plaukuose. Stambesni ir smulkesni perlai dėvimi prie šilko suknelių ir palaidinių.

SKARELĖS IR ŠALIAI

Tikrai negalima būtų įsivaizduoti paryžietės be rinkinio šilkinų ar vilnonių skarelėlių. Mažų, didelių, keturkampių,

pailgų, dėvimų dienos metu ir vakare. Skarelės tikrai pagyvina apdarą, duoda jam užbaigiamą akcentą. Paryžietė riša skaras įvairaus didumo mazgais, bantais, suriša po dvi skareles, didelėmis dengia pečius, mažas apriša apie kaklą, ilgas dėvi vietoje diržo, šalikėliai, dėvimi prie vienos spalvos klasikinio kirpimo eilučių, suteikia joms moteriškumo.

Paryžietei tikrai sudaro malonumo praleisti daugiau laiko pasipuošimui. Pagal jai suteiktas gamtos galimybes, ji stengiasi atrodyti kaip įmanoma geriausiai. Ji visada tvarkinga ir visada jieškanti tobulumo. Ji gerai prižiūri savo rūbus ir save, kad būtų priimtina sau ir aplinkai. Tikrai, turbūt, nėra labiau koketiškų ir su visom teigiamom paryžietiškom savybėm moterų.

• Šeimininkų kampelis

Veda L. MURAUSKIENĖ

DARŽOVIŲ IR VAIŠIŲ ATSARGŲ PARUOŠIMAS

Skaitytojoms pageidaujant informaciją apie rauginimą, marinavimą ir džiovinimą, spausdiname iš "Šeimininkės Vadovo" agronomės E. Drąsutienės aprašymo ištrauką apie daržovių ir vaisių paruošimą (red.).

RAUGINIMAS

Produktus surauginama pieno rūgšties bakterijos, kurių labai daug yra ore ir ant vaisių bei daržovių luobelė. Jos, misdamos produktuose esančiu cukrumi, paverčia jį pieno rūgštimi, kuri ir užkonservuoja produktus. Kai pieno rūgšties pasigamina apie 0,7% arba šiek tiek daugiau, nebepali veistis kiti mikroorganizmai, taip pat ir tos pačios pieno rūgšties bakterijos.

I rauginamus produktus paprastai dedama 1,5-2% druskos, kuri pagerina skonį ir rūgimo pradžioje paspartina sulčių išsiskyrimą, tuo aprūpindama pieno rūgšties bakterijas maistu.

Rauginimui tinkamiausia temperatūra — 16-20°C. Rūgdami aukštesnėje temperatūroje, produktai įgauna nemalonų skonį ir kvapą. Žemesnėje temperatūroje produktai rūgsta lėtai ir greičiau gali įsiveisti kitų rūšių bakterijų.

Labai svarbu, kad prie rūgstančių produktų kuo mažiau prieitų oro deguonies, nes tik tada pieno rūgšties bakterijos labai gerai dauginasi ir gamina pieno rūgštį, o daugumas kitų mikroorganizmų kaip tik be

oro deguonies negali gyvuoti. Rauginuose produktuose išlieka vitaminai.

Statinių paruošimas. Jeigu daržovių ir vaisių yra daug, juos geriausia rauginti ąžuolinėse statinėse. Jos yra patvarios, ir rauginami produktai (pavyzdžiui agurkai) nuo jų įgauna specifinį prieskonį. Tam reikalui visai netinka eglinės arba pušinės statinės.

Norint užkonservuoti mažiau produktų, naudojami moliniai, emaliuoti arba stikliniai indai. Jie išplaunami vandeniu su soda, paskiau švariui karštu bei šaltu vandeniu ir iškaitinami orkaitėje arba prieš saulę.

Kopūstų rauginimas

Rauginti tinka vidutinio ankstyvumo arba vėlyvieji baltagūžiai kopūstai.

Nukirsti jie 4-6 dienas palaikomi kad apvystų, paskiau atrenkamos kietos gūžės, pašalinami viršutiniai žali ir suteršti lapai, kotai, ir gūžės perpiaunamos į 2-4 dalis. Kopūstai susmulkinami peiliu arba specialia mašinėle ne platesnėmis kaip 0,5 cm juostelėmis.

Paruoštos statinės dugnas ištepamas ruginių miltų tešla ir išklojamas švariais kopūstlapiais. Ant jų dedamas 10-15 cm storio sluoksnis piaustytų, sumaišytų su prieskoniais bei druska kopūstų, kurie gerai sugrūdami, kad neliktų oro tarpų. Toliau jie taip pat dedami sluoksniais, kol pridedama pilna statinaitė. Kopūstai uždengiami švariais kopūstlapiais arba drobule, and jų uždedami dangteliai ir paslegiami akmeniu. Paslėgti kopūstai turi būti apsemti (ne mažiau kaip 2 cm virš dangtelių) skystimu, kuris pasigamina, reikia užpilti pasūdyto vandens (10 l vandens — 250 g druskos).

Kopūstai, rauginami 16 - 20°C temperatūroje, įrūgsta per 8-10 dienų. Tik pradėjus rūgti, atsiranda daug sulčių, kurios, jei statinaitė perdaug pilna, nusemiamos į kitą indą ir, baigant rūgti, vėl užpilamos. Po 4 rūgimo dienų kopūstus reikia atidengti ir po kelis kartus per dieną badyti iki dugno smailia lazdele, kad išeityt atsiradusios dujos.

Kopūstų paviršiuje atsiradusius pelėsius reikia nuvalyti, o dugnelius nuplikyti verdančiu vandeniu, išdžiovinti, vėl uždėti ant kopūstų ir paslėgti.

Išrūgusius kopūstus geriausia laikyti rūsyje, kuriame esti 0-4°C šilumos, ir dažnai tikrinti, kad neįsiveistų pelėsių.

Galima rauginti ir nepiaustytas, nedideles (0,5-1,5 kg) kopūstų gūžes. Jos apibars-tomos cukrumi ir sluoksniuojamos su piaustytais kopūstais.

Kopūstams paskaninti dedama druskos, cukraus ir tarkuotų arba griežinėliais piaustytų morkų, rugščių obuolių, cukrinių runkelių, kmynų ir spanguolių.

I receptas: 100 kg kopūstų, 3,5 kg morkų, 2 kg druskos. (Pvz. 1 kilogramui kopūstų

imama 35 gramai morkų ir 20 gramų druskos)

II receptas: 100 kg kopūstų, 1 kg cukraus, 1,5 kg druskos, 2 kg spanguolių, 3 kg Antaninių obuolių, 3,5 kg morkų.

III receptas: 100 kopūstų, 2,5 kg morkų, 1,5 kg druskos, 8 kg Antaninių obuolių, 1 kg cukraus, 25 g lauro lapelių, 50 g kmynų.

Agurkų rauginimas

Rauginti geriausiai tinka nedideli (maždaug 10 cm ilgio), neperaugę, žali agurkai, kurių sėklos dar ne visiškai išsivysčiusios, kai rūšiuojami pagal dydį, atmetami apipuvę ir kenkėjų sužaloti, nuplaunami ir užraugiami.

100 kg agurkų dedama 3 kg žalių krapų, 300 g susmulkintų česnakų, 300 g tarkuotų krienų, 50 g stambiai maltų karčiųjų pipirų, po 1 kg juodųjų serbentų ir vyšnių lapų. Galima dėti ir kitokių prieskonių, bet iš viso jų nereikia daugiau kaip 5-6% agurkų svorio.

Paruoštos statinės arba indo dugnas išklojamas prieskonių mišiniu, įmetama pora juodos duonos plutelių, ir galais vienas prie kito, statomi agurkai. Ant jų dedamas sluoksnis prieskonių, vėl eilė agurkų ir t.t., kol pridedama pilna statinė. Viršutinis sluoksnis turi būti prieskonių.

Sudėti į statinę agurkai nedelsiant, kad lapai nepradėtų kaisti, užpilami druskos tirpalu. 10 litrų vandens imama 600-700 g druskos. (1 litrui — 60 ar 70 gramų).

Tirpalą geriau gaminti iš kieto vandens nes nuo minkšto agurkai suminkštėja ir pablogėja jų skonis.

Greitam vartojimui rauginamiems agurkams nupiaustomi galėliai, jie užpilami šaltu iš nevirinto vandens pagamintu tirpalu ir per naktį palaikomi 16-18°C temperatūroje, kad greičiau įrūgtų. Paskiau išnešami į rūšį.

Raugiant žiemai, svarbu, kad agurkai negreit įrūgtų, todėl juos geriau užpilti išvirinto vandens pagamintu šaltu arba verdančiu tirpalu ir laikyti rūsyje porą dienų šilčiau, kol atsiranda pieno rūgšties, o paskiau, jei yra ledainė, -0-1°C temperatūroje. Tokioje patalpoje agurkai rūgsta iš lėto, esti kieti ir skanūs.

Pamidorių rauginimas

Galima rauginti žalius, rausvus ir raudonus darže prinokusius pomidorus. Geriausiai tinka nedideli kieti vaisiai, nesupuvę, nepažeisti kenkėjų. Raudonus pomidorus patariama rauginti mažuose induose, nes dideliuose, didelio svorio spaudžiami, jie susiploja ir pasidaro negražūs.

Žaliems pomidorams prieskonių mišinys ir tirpalas daromi tokie pat, kaip agurkams. Raudoni ir rausvi pomidorai užpilami stipresniu tirpalu (10 l vandens — 800 g druskos). (1 litrui - 80 gramų.)

Burokėlių rauginimas

Ruošiantis rauginti burokėlius, pirmiausia pagaminamas ruginių miltų raugas.

2 kg ruginių miltų užplikomi 1 L verdančio vandens, išmaišomi, ir paliekama, kad miltai susaltų. Paskiau maišalas atskiedžiamas 10 L vasarošilčio vandens ir rauginamas šiltame kambaryje. Po 2 dienų raugas perkošiamas, supilamas į statinę arba indą ir į jį sudedami virti, nulupti, į 4 dalis supiaustyti burokėliai, paslegiami ir laikomi rūsyje. Po savaitės burokėliai įrūgsta ir pasidaro tinkami sriuboms, salotoms ir priedams prie mėsų.

Galima užraugti ir nevirus burokėlius. Jie nuplaunami, nulupami, sudedami į statinę užpilami šaltu vandeniu. Kad greičiau pradėtų rūgti, įmetama pora plutelėlių juodos duonos.

Grybų rauginimas

Grybai rauginimui atrenkami sveiki nedidelėmis kepuraitėmis, nupiaustomi koteliai (paliekant prie kepuraitės ne ilgesnius kaip 1 cm) ir nuplaunami.

Rauginami įvairių grybų mišiniai, bet geriausia kiekvienos rūšies grybus rauginti atskirai. Rauginimui, kaip ir sūrymui, imami prastesni grybai. Geriausiai tinka rauginti vidutinio dydžio (kepuraitės skersmuo — 3-4 cm) grybai.

Grybus galima rauginti nevirus ir apvirus.

Raugiant pirmuoju būdu į kibirą arba statinę, grybai dedami sluoksniais ir pabarstomi druska tiek, kad prieš valgymą nereiktų jų mirkyti. Skoniui pagerinti kiekviena grybų eilė užbarstoma stambiai maltais kvapniaisiais pipirais ir lauro lapeliais. Pridėjus pilną indą, grybai uždengiami sūryme sumirkyta drobule ir paslegiami. Parą statinė palaikoma šiltame kambaryje, paskiau išnešama į rūšį.

Apvirti grybai raugiami taip. Nuvalyti grybai užpilami verdančiu vandeniu ir uždengtame puode pakaitinami 15-20 min., bet nevirinami. Paskiau jie išpilami ant sieto, kad nuvarvėtų vanduo ir atvėstų. Atšalę grybai dedami sluoksniais į indą, pabarstant druska. Toliau viskas daroma, kaip raugiant neapvirus grybus.

Laikomus rūsyje grybus reikia patikrinti, kad nepradėtų pelėti ir nenusektų sūrymas. Skepetėlė, kuria uždengti grybai, ir dangteliai kartkartėmis plaunami šaltu, paskiau šiltu vandeniu su skalbimo soda, dar kartą perplaunami šaltu vandeniu ir išdžiovinami.

Nusekęs sūrymas papildomas naujai pagamintu sūrymu (1 L vandens 100 g druskos).

Obuolių, kriaušių, bruknių ir spanguolių rauginimas

Rauginti geriausia rudeninių veislių obuolius.

Vaisiai imami prinokę, geltoni, bet nepernokę, visiškai sveiki. Prieš raugiant jie rūpestingai nuplaunami.

Indai paruošiami kaip kitiems rauginantiems produktams.

I būdas. Į paruoštas statines eilėmis talpiai sudedami obuoliai ir užpilami virintu atšaldytu tirpalu. 10 L vandens dedama 2 saujos susmulkintų juodųjų serbentų lapų, tiek pat vyšnių, 800 g cukraus arba medaus, 2 šaukštai druskos. Vanduo su prieskoniais virinamas uždengtame puode. Paskiau jis atšaldomas, perkošiamas ir užpilamas ant obuolių. Ant viršaus uždedami dugneliai, ir paslegiama nedideliu akmeniu.

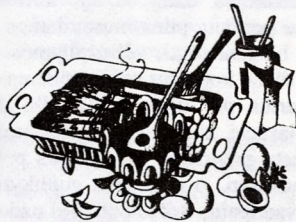
Užraugti obuoliai savaitę laikomi kambario temperatūroje. Per tą laiką pieno rūgšties bakterijos pasidagina ir pagamina pakankamai pieno rūgšties, kuri apsaugo obuolius nuo gedimo. Paskiau statinės išnešamos į 1-4°C temperatūros ledainę arba rūšį.

Šiuo būdu galima rauginti kriaušes, bruknes, spanguoles.

II būdas. Paruošti obuoliai arba rudeninių veislių kriaušės perdedami serbentų lapais. 100 g stambiai maltų kvietinių miltų, 1,5 kg kvietinių sėlenų užpilama 10 L vasarošilčio virinto vandens ir išmaišoma. Kai nusistoja, vanduo nukošiamas, įpilama į jį 400 g druskos, išmaišoma ir šaltu užpilami obuoliai.

III būdas. 10 L vandens 150 g druskos, 300 g cukraus, 100 g malto salyklo arba ruginių miltų. Tirpalas gaminamas, kaip nurodyta II būde.

(bus daugiau)

SVEČIŲ PRIĖMIMAS

KELETAS MINČIŲ APIE SVEČIŲ PRIĖMIMĄ BEI SVEČIO PAREIGAS

Visi pasikviečiame draugus ar pažįstamus pasisvečiuoti. Perduodami kvietimą, turime nusakyti laiką, na, ir ar vakarienei, pietums ar tik kavutei yra kviečiami. Pasitaiko, kad svečias, kviečiamas 6 val. vakaro, bet

nežino, ar bus vakariene ar užkandžiai. Taigi, jeigu pavalgo ir duodama vakariene, jam sunku prisiversti valgyti ir įvertinti šeimininkės vargą. O jeigu nepavalgo ir gauna tik lengvos užkandos su gėrimais, na, tada nedaug stipresnio gėrimo tereikalinga, kad pasijautų išgėręs, tuo pačiu patekdamas į nemalonią padėtį.

Šeimininkei dengiant vaišių stalą, reikėtų prisiminti, kad nereikalinga padaryti namų turto parodos. Svarbu, kad stalas būtų padengtas tvarkingai ir rūpestingai, kad svečias galėtų laisvai atsistoti, jeigu sodinama prie stalo, kad nereiktų kraipyti galvos dėl didelės gėlių puokštės ar "mandrios" žvakidės, kalbant su kitais svečiais. Didelės puokštės ar žvakidės tinka bufeto stalui. Jeigu svečias yra kviečiamas karštai vakarienei, jis turi ateiti laiku — neveluoti. Šeimininko gi pareiga yra jį priimti, o ne lakstyti ieškoti gėrimų ar stiklų. Tas turi būti paruošta prieš svečiams ateinant. Kas liečia maistą, tai paprastai vakarienei pilnai užtenka iš šeimininkės pusės turėti vieną ar du mėsiškus patiekalus su daržovėmis ir saldų patiekalą. Po vakarienos galima kavą su likeriu servuoti svetainėje, duodant šeimininkei progos valgomąjį sutvarkyti. Moterys jeigu yra geros pažįstamos, gali padėti nukraustyti indus nuo stalo. Jeigu yra didesnis skaičius svečių, gali pasisiūlyti padėti šeimininkei. Bet nėra reikalo įsižeisti, jeigu šeimininkė atsisako, nes ji viena žino, kaip jos virtuvės stovis yra. Niekviena moteris nori parodyti apverstą virtuvę, ypač dar jeigu ji yra mažo dydžio. Šeimininko pareiga yra tuo laiku užimti svečius, kol šeimininkė galės prisijungti.

Svečias, kada yra pakviestas pietums ar vakarienei, paprastai atneša gėlių, saldinių ar butelį vyno. Jeigu yra žinoma proga ir pažįstami kiti kvietieji svečiai, galima tada ką nors bendrai nupirkti ir pasiūsti su kortele prisidėjusių. Tai nėra būtina, bet parodo įvertinimą bei draugiškumą šeimininkams. Pakvietimas kavai ar arbatai svečių gali būti dviejose formose: sodinant prie stalo, ant kurio išdėstomi pyragaičiai, pyragas, sūris, vaisiai ir servuojama kava ar arbata ir gėrimai, taipogi galima svečius priimti ir svetainėje, kur ant vežimėlio ar priestalio yra išdėtos vaisės. Tokiu atveju svečiui dovanėlė nėra reikalinga. Bet mandagu būtų po dienos paskambinti ir padėkoti už malonias praleistas vakaras, ar parašyti kortelę, jeigu toliau gyvena.

Kartais pasitaiko būti pusryčių svečiu. Čia turėtų laikytis irgi punktualumo, o šeimininkai neturėtų padaryti puotos iš ankstyvo ryto. Vaisės turėtų susidėti iš šaltos užkandos, kaip dešros, kumpio, sūrio,

uogienės bei kiaušinių. Paprastai tokie pakvietimai būna susiję su svečiais, atvykusiais kokios nors šeimos šventės proga, bet nakvoja kitur. Svečias neturėtų ilgai dėti pavalgęs prie stalo, nes šeimininkai tikriausiai turi daugiau darbų. Nebent yra suplanuota bendra išvyka. Taipogi reikia susilaikyti nuo bet kokių gėrimų, servavimo pusryčiuose. Gėrimai duodami tik nuo pietų.

Pasitaiko gi, kad kokia nors proga yra daromos sudėtinės vaisės. Tai yra kada moterys susineša maistą, o vyrai gėrimus. Kas gi yra tokių vaisių šeimininkas? Turėtų šeimininkų pareigas atlikti tie, kurių namuose tai vyksta. Gi susirinkusieji turėtų parodyti įvertinimą, atnešdami gėlių ar dovanėlę bendrai susidėję. Taipogi neturėtų susigriebti atnešto maisto, nepasiūlant šeimininkei perdėti likutį į jos indus. Gi šeimininkė turėtų apžiūrėti, kad visų atneštas maistas yra išdėtas ant vaisių stalo. Susirinkusieji turėtų padėti aptvarkyti padarytą netvarką vaisių metu. Nebent šeimininkai atsisako jų pagalbos.

Daugumas šių dalykų yra mums žinomi, tik nevisuomet praktikuojami.

ŽURNALUI AUKOJO:

\$50.00 — Lietuvos Moterų Federacija, Waterbury, Conn., \$25.00 — Kuhlman M.R., Taipai, Taiwan, Rakštienė S., Fruitland, Ont., Reisonienė E., Lover Plenty, Australia, Vidžiūnienė R., Valencia, Calif. \$20.00 — Adelaidės Kat. Moterų Draugija, Adelaide, Australia. \$18.00 — Valienė J., Hebron, Conn., \$15.00 — Pečiulienė M., Toronto, Ont., \$10.00 — Juknevičienė E., Chicago, Ill., Miškinienė K., Rochester, N.Y. Zakienė B., Cleveland, Ohio, \$8.00 — Aukštaitė M., Downsview, Ont., Kudžmienė G., Montreal, Que., Mališauskienė E., Dorchester, Mass., Senkuvienė E., Toronto, Ont., Stasiulienė I., Islington, Ont., Švėgždienė E., Toronto, Ont., Tarvydienė M., Hamilton, Ont., Mickevičienė M., Vienna, Ont., Vileniškienė O., Dorchester, Mass., \$5.00 — Buškutė G., Chicago, Ill., Čerškienė O., Chicago, Ill., Mikšytė O., Hamilton, Ont., Smailienė R., Omaha, Nebr., \$4.00 — Dūdienė J., Toronto, Ont., Gaušienė E., Brecksville, Ohio, Jakutienė P., Dorchester, Mass., Janciukienė O., Winnipeg, Man., Jokšienė M., London, Ont., Kazilienė P., Colgan, Ont., Kuodienė E., Boston, Mass., Kvedarienė M., Hamilton, Ont., Liorentienė A., Hollywood, Fla., Petniūnienė H., Richmond Hill, N.Y., Sinkevičienė S., Mississauga, Ont.,

Sipavičienė L., Campbell, Australia, Stuogienė V., Evanston, Ill., Valaitienė R., Brecksville, Ohio, Vanagienė A., S.S. Marie, Ont., Virbalienė V., Omra, Wisc., \$3.00 — Barkauskienė A., McHenry, Ill., Beržinienė T., Cicero, Ill., Burkshat W., Toronto, Ont., Gudienė V., Chicago Ill., Kamarauskienė S., Surfside Fla., Šileikienė V., Port Orange, Fla., Stankevičienė M., Leederville, Australia, Tamošiūnienė P., Cicero, Ill., Vasiliauskienė G., Rostrevor, Australia, Žebertavičienė S., Parlin, N.J., \$2.00 — Ažubalienė O., Toronto, Ont., Baršauskienė E., Montreal, Que., Butkienė P., Cleveland, Ohio, Budzinauskienė A., Waterbury, Conn., Buinauskienė A., St. Charles, Ill., Bužienienė M., Chicago Ill., Čepaitienė O., Detroit, Mich., Čikotienė B., Delran, N.J., Dargienė L., Westchester, Ill., Domeikienė A., Durand, Ill., Džiugienė S., Chicago Ill., Elbė M., Great Neck, N.Y., Gabrėnienė J., St. Catharines, Ont., Gedrimienė J., Hamilton, Ont., Giedrienė E., Toronto, Ont., Gotšeldienė O., Toronto, Ont., Greičiūnienė B., New Market, Ont., Grigienė M., St. Catharines, Ont., Gudienė E., Mississauga, Ont., Janušonienė J., Dousman, Wisc., Jonynienė A., Meriden, Conn., Juodinskienė E., Detroit, Mich., Juškienė J., St. Petersburg, Fla., Karalienė O., Baltimore, Md., Karasiejienė M., Mississauga, Ont., Kardelienė E., Montreal, Que., Kynienė L., Downers Grove Ill., Krulikienė A., St. Petersburg Fla., Kulienė E., Toronto, Ont., Kuncaitienė L., Raleigh, N.C., Laucevičienė J., New York N.Y., Mačiulaitienė A., Hamilton, Ont., Mačiulaitienė B., Dandenang, Australia, Marcinkevičienė O., Toronto, Ont., Milavičienė V., Chicago Ill., Mockienė G., Toronto, Ont., Musteikienė A., Buffalo, N.Y. Nelsienė A., Fullerton, Calif., Nevadienė A., Calgary, Alta., Pazukaitė, V., Weston, Ont., Palubinskienė I., Baltimore, Md., Palubinskienė M., Chicago Ill., Račkauskienė E., Dorchester, Mass., Rickutė S., Cicero Ill., Rimkevičienė O., Toronto, Ont., Rūbienė M., Cicero Ill., Rūdaitienė M., Melrose Park, Ill., Sakevičienė S., Chicago Ill., Šarūnienė J., Toronto, Ont., Serapinienė T., Chicago, Ill., Šetikiienė A., St. Catharines, Ont., Skeivelienė, P., St. Catharines, Ont., Šlitterienė K., Waukegan Ill., Strolienė S., Grand Rapids, Mich., Šulcienė A., Weston, Ont., Šutienė G., Toronto, Ont., Taučytė S., Waukegan, Ill., Taunienė R., Putman, Conn., Tubelienė J., St. Petersburg, Fla., Žekienė M., Toronto, Ont., \$1.00 — Dragašienė A., Toronto, Ont., Ežerskienė B., Cleveland, Ohio, Janušauskienė V., Montreal, Que., Ulėnienė M., Pasadena, Calif.

GARBĖS PRENUMERATOS:

Ališauskienė K., Toronto, Ont., Astrienė U., Grand Rapids, Mich., Augienė V., Providence, R.I., Aukštaitė M., Downsview, Ont., Bagdonienė H., Chicago Ill., Bajalienė A., Los Angeles, Calif., Balčiūnienė M., Richmond Hill, N.Y., Bankaitienė A., Fairview Park, Ohio, Barkauskienė A., Mount Henry, Ill., Bartulienė D., Delhi, Ont., Beržinienė T., Cicero, Ill., Bieliauskaite L., Toronto, Ont., Briedienė O., W. Bloomfield, Mich., Budrienė P., Elizebeth, N.J., Burkshat W., Toronto, Ont., Černiauskienė J., Detroit, Mich., Ciparienė T., Rodney, Ont., Endzelienė Z., Chicago Ill., Garkūnienė M., Detroit Mich., Geidukytė R., Hamilton, Ont., Grebliūnienė M., Colo Springs, Colo., Gurinienė M., Hayward, Wisc., Janačienė A., Yonkers N.Y., Juodvalkienė O., Chicago Ill., Kamarauskienė S., Surfside, Fla., Knežienienė A., Bristol, Conn., Knystautienė J., Darby, Pa., Kudžmienė G., Montreal, Que., Latauskienė B., Burlington, Ont., Liuimienė S., Toronto, Ont., Lorenz E., Toronto, Ont., Lukšienė U., Oakville, Conn., Macevičienė M., Chicago, Ill., Mališauskienė E., Dorchester, Mass., Mickevičienė M., Vienna, Ont., Mockienė L., Rodney, Ont., Narkevičienė K., Arlington, Mass., Nenortienė, K., Manchester, Conn., Noges N., Halifax, N.S., Pacevičienė S., Toronto, Ont., Povilaitienė M., Tillsonburg, Ont., Puterienė A., Toronto, Ont., Puterienė D., Toronto, Ont., Rakštienė S., Fruitland, Ont., Senkuvienė E., Toronto, Ont., Šiauciūnienė M., Sanafly, Tasmania, Šileikienė V., Port Orange, Fla., Šiugždienė A., Edmonton, Alta., Skobeikienė S., Richmond Hill, N.Y., Skripkutė L., Hamilton, Ont., Špakauskienė G., Dearborn Hts, Mich., Stasiulienė I., Islington, Ont., Stankevičienė M., Leederville, Australia, Stasiūnienė A., St. Petersburg, Fla., Staugaitienė Z., St. Catharines, Ont., Šukienė K., St. Catharines, Ont., Švėgždienė E., Toronto, Ont., Tarutienė B., Willowick, Ohio, Tarvydienė M., Hamilton, Ont., Tevelienė E., Hamilton, Ont., Vaitonienė A., Weston, Ont., Valienė J., Hebron, Conn., Valiūnienė E., N. Rochelle, N.Y., Venckuvienė A., Arlington, Mass., Vileniškienė O., Dorchester, Mass., Viskontienė S., Toronto, Ont., Vyšniauskienė G., Toronto, Ont., Vitkuvienė A., Weston, Ont., Zadurskienė S., Delhi, Ont., Zdanienė A., Wetherfield, Conn., Žebertavičienė S., Parlin, N.J., Žiedonienė S., Willowghby, Ohio, Žilienė A., Etobicoke, Ont., Žiogienė J., Delhi, Ont.